YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

28 päivänä tammikuuta 2004 *

Asiassa T-180/01,

Euroagri Srl, kotipaikka Monte Vidon Combatte (Italia), edustajanaan asianajaja W. Massucci,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään aluksi L. Visaggio ja sittemmin C. Cattabriga, avustajanaan asianajaja M. Moretto, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan 6.6.2001 tehdyn komission päätöksen K(2001) 1274, jolla peruutettiin Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosastosta Euroagri Srl:lle 3.12.1992 tehdyllä komission päätöksellä K(92) 3214 asetuksen (ETY) N:o 205/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston osalta 19 päivänä joulukuuta 1988

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4256/88 (EYVL L 374, s. 25) nojalla myönnetty tuki, joka liittyi hankkeeseen nro 92.IT.06.069, jonka nimenä oli "pilotti- ja esittelyhanke uuden 'Endovenaksi' kutsutun (puunsisäisen) teknologian käyttämiseksi hedelmäpuissa",

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. J. Forwood sekä tuomarit J. Pirrung ja A. W. H. Meij,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.3.2003 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetun neuvoston

asetuksen (ETY) N:o 2052/88 (EYVL L 185, s. 9) mukaan rakennerahastojen avulla on EY 158 artiklan mukaisen taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi pyrittävä edistämään hitaasti kehittyvien alueiden kehitystä ja rakennemuutosta sekä nopeuttamaan maatalouden rakenteiden mukauttamista ja edistämään maaseudun kehitystä, jotta yhteistä maatalouspolitiikkaa kyettäisiin uudistamaan (1 artiklan 1 kohta ja 5 kohdan a ja b alakohta). Kyseistä asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2081/93 (EYVL L 193, s. 5).

2 Asetuksen N:o 2052/88 5 artiklan 2 kohdan e alakohdan alkuperäisessä versiossa säädettiin, että rakennerahastojen osalta rahoitustoiminta voitiin toteuttaa teknisen avun ja valmisteluun liittyvien toimenpiteiden tukemisena. Asetuksella N:o 2081/93 muutettuna kyseisessä säännöksessä säädetään, että rakennerahastojen osalta rahoitustoiminta voidaan toteuttaa teknisen avun tukemisena, mukaan lukien tuen valmisteluun, ennakkoarviointiin, seurantaan ja jälkiarviointiin liittyvät toimenpiteet sekä pilotti- ja esittelyhankkeet.

3 Neuvosto antoi 19.12.1988 asetuksen N:o 4256/88 asetuksen N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) ohjausosaston osalta (EYVL L 374, s. 25). Kyseistä asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2085/93 (EYVL L 193, s. 44).

4 Asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan alkuperäisen version mukaan EMOTR:n tuki asetuksen N:o 2052/88 5 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetulle toiminnalle voi koskea muun muassa maatalousalueiden kehittämistä tukevien esittelyhankkeiden toteuttamista, mukaan lukien metsien kehittämistä ja hyödyntämistä koskevat hankkeet (ensimmäinen luetelmakohta), ja sellaisten esittelyhankkeiden toteuttamista, joiden tarkoituksena on yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen päämääriä vastaavien järjestelmien, tuotantomenetelmien ja -tekniikoiden tarjoamien todellisten mahdollisuuksien osoittaminen viljelijöille

(neljäs luetelmakohta). Asetuksella N:o 2085/93 muutettuna 8 artiklassa säädetään, että EMOTR:sta voidaan rahoittaa osana päämäärien toteuttamista, kuitenkin enintään yhdellä prosentilla sen vuosittaisista käyttövaroista, muun muassa maa- ja metsätalouden rakenteiden sopeuttamista koskevien koehankkeiden toteuttamista ja maaseudun kehittämisen edistämistä ja esittelyhankkeiden toteuttamista, mukaan lukien metsien kehittämistä ja hyötykäyttöä koskevat hankkeet, sekä maataloustuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä koskevat hankkeet, joiden tavoitteena on yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita vastaavien tuotannon ja hallinnollisten järjestelmien, menetelmien ja tekniikoiden todellisten mahdollisuuksien osoittaminen.

5 Neuvosto antoi 19.12.1988 myös asetuksen N:o 4253/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta (EYVL L 374, s. 1). Asetusta on muutettu 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20).

6 Asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa, jonka otsakkeena on "Tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen", säädetään alkuperäisessä muodossaan seuraavaa:

"1. Jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta kuin osaan siihen myönnetystä rahallisesta tuesta, komissio tekee tapauksesta aiheellisen tutkimuksen yhteistyöhön osallistumista noudattaen, pyytäen erityisesti asianomaista jäsenvaltiota tai muita tämän toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa.

2. Tämän tutkimuksen perusteella komissio voi vähentää asianomaiseen toimintaan tai toimenpiteeseen annettua tukea tai pidättää sen, jos tutkimus paljastaa [sääntöjenvastaisuuksia] ja erityisesti sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei

ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

3. Jokainen aiheettomasti vastaanotettu rahasumma on palautettava komissiolle. Rahasummiin, joita ei palauteta, voidaan lisätä viivästyskorko varainhoitoasetuksen säännösten ja niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka komissio antaa VIII osastossa tarkoitettuja menettelytapoja noudattaen."

7 Kyseisessä 24 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2082/93, säädetään seuraavaa:

"1. Jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta siihen myönnettyyn rahalliseen tukeen tai osaan siitä, komissio tekee tapauksesta aiheellisen tutkimuksen yhteistyöhön osallistumista noudattaen, pyytäen erityisesti asianomaista jäsenvaltiota tai muita tämän toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa.

2. Tämän tutkimuksen perusteella komissio voi vähentää asianomaiseen toimintaan tai toimenpiteeseen annettua tukea tai pidättää sen, jos tutkimus paljastaa [sääntöjenvastaisuuksia] tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

3. Jokainen aiheettomasti vastaanotettu rahasumma on palautettava komissiolle. Rahasummiin, joita ei palauteta, lisätään viivästyskorko varainhoitoasetuksen säännösten ja niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka komissio antaa VIII osastossa tarkoitettuja menettelytapoja noudattaen."

8 Asetuksen N:o 4253/88 25 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2082/93, säädetään hankkeen seurannan osalta seuraavaa:

"1. Komissio ja jäsenvaltiot varmistavat osana yhteistyöhön osallistumista rahastojen tuen täytäntöönpanon tehokkaan seurannan yhteisön tukikehyksen ja erityistoimien (ohjelmien, ja niin edelleen) tasolla. Tämä seuranta toteutetaan kertomuksin, jotka laaditaan yhteisin sopimuksin vahvistettujen menettelytapojen mukaisesti, pistokokein tehtävin tarkastuksin sekä asettamalla komiteoita tätä tarkoitusta varten.

2. Seuranta toteutetaan siinä komission päätöksessä, jolla asianomainen toiminta on hyväksytty, määriteltyjen aineellisten ja taloudellisten osoittimien avulla. Nämä osoittimet liittyvät asianomaisen toiminnan erityisluonteeseen, sen tavoitteisiin ja tuen muotoon sekä sen jäsenvaltion sosiaalis-taloudelliseen ja rakenteelliseen tilanteeseen, jossa tuki on pantava täytäntöön. Nämä osoittimet on suunniteltu siten, että ne ilmoittavat asianomaisen toiminnan osalta:

— toimenpiteen edistymisen vaiheen sekä tavoitteet, jotka on saavutettava tietyssä määräajassa,

— hallinnon sujuvuuden ja tähän mahdollisesti liittyvät ongelmat.

3. Perustetaan seurantakomiteoita osana yhteistyöhön osallistumista asianomaisen jäsenvaltion ja komission välisin sopimuksin. Komissio ja tarvittaessa EIP voivat olla edustettuina näissä komiteoissa.

4. Kun kyse on monivuotisesta toiminnasta, jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten nimeämä viranomainen esittää komissiolle kertomuksia toteutuneesta edistyksestä kuuden kuukauden kuluessa sen kokonaisen vuoden lopusta, jona toiminta pannaan täytäntöön. Komissiolle lähetetään lopullinen kertomus toiminnan päättymistä seuraavien kuuden kuukauden kuluessa. Jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten nimeämän viranomaisen on esitettävä komissiolle kertomus kaikesta vähemmän kuin kaksi vuotta kestävästä toiminnasta toiminnan päättymistä seuraavien kuuden kuukauden kuluessa.

— —"

Asiaa koskevat tosiseikat

I *Hakemus yhteisön tuen myöntämiseksi Endovena-hankkeelle*

9 Kantaja osoitti 12.12.1992 komissiolle asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan mukaisen hakemuksen yhteisön tuen myöntämiseksi pilotti- ja esittelyhankkeelle, joka liittyi uuden "Endovena"-teknologian käyttämiseen hedelmäpuissa (hanke nro 92.IT.06.069; jäljempänä hanke tai Endovena-hanke). Kyseisestä hakemuksesta käy ilmi, että Endovena-hankkeen tarkoituksena oli osoittaa mahdollisuus alentaa eri hedelmäpuulajien lannoitukseen ja tuholaisten torjuntaan liittyviä kustannuksia käyttämällä tekniikkaa, joka perustuu jo kehittyneessä muodossa olevien ja näin ollen suoraan runkoon imeytettävissä olevien ravintoainesten ja itiömyrkkyjen "puunsisäiseen" ruiskutukseen.

10 Hakemuksen mukaan hankkeeseen piti kuulua kolme vaihetta. Ensimmäisessä, "maataloudelliseksi" kutsutussa vaiheessa Endovena-menetelmä oli määrä ottaa käyttöön soveltamalla sitä eri hedelmäpuihin, nimittäin omena-, päärynä-, luumu-, persikka- ja aprikoosipuihin sekä aktinidia-lajiin (kasvi, jonka hedelmiä

kiivit ovat). Tarkoituksena oli kyseisen vaiheen kulkua koskevien tietojen kerääminen ja sen tulosten valvominen. Toisen, "maataloudellis-teolliseksi" kutsutun vaiheen aikana Endovena-järjestelmän mukaisesti tuotettuja hedelmiä oli tarkoitus verrata perinteisesti tuotettuihin hedelmiin yhtäältä laboratoriokokein ja toisaalta niiden säilönnän kannalta. Hankkeiden tulosten levittämiselle omistettuun kolmanteen vaiheeseen oli määrä sisältyä kirjallisten ja audiovisuaalisten aineiston suunnittelu ja tuottaminen. Hakemuksesta kävi ilmi, että Endovena-hankkeen toteuttamisaika olisi 24 kuukautta ja että sen kokonaiskustannukset olisivat 2 084 000 ecua.

II *Yhteisön tuen myöntäminen ja hankkeen kulku*

11 Komissio on 3.12.1992 tekemällään päätöksellä K(92) 3124 (jäljempänä myöntämispäätös) myöntänyt kantajalle EMOTR:n ohjausosaston tukea Endovena-hanketta varten (1 artikla). Myöntämispäätöksen 2 artiklan mukaan Endovena-hankkeen toteuttamisjaksoksi vahvistettiin 24 kuukautta, toisin sanoen joulukuusta 1992 marraskuuhun 1994. Myöntämispäätöksen 3 artiklan mukaan hankkeen tukikelpoiset kustannukset olivat 2 072 000 ecua ja yhteisön enimmäisrahoitusosuus 1 036 000 ecua. Kyseisessä säännöksessä lisätään, että jos aiheutuneet lopulliset kustannukset ovat alhaisemmat kuin alun perin arvioidut tukikelpoiset kustannukset, tuen määrää vähennetään samassa suhteessa.

12 Myöntämispäätöksen liitteessä II vahvistettujen rahoitusehtojen mukaan komissiolla oli oikeus eri menoja koskevien rahoitussuhteiden tarkastamiseksi vaatia kaikkien alkuperäisten tositteiden tai niiden oikeaksi todistettujen jäljennösten tutkittavaksi saamista sekä oikeus suorittaa tämä tarkastus suoraan paikalla taikka pyytää kyseisten asiakirjojen lähettämistä (5 kohta). Rahoitusehdoissa täsmennettiin lisäksi, että jos jotakin kyseisessä liitteessä mainituista ehdoista rikottaisiin tai jos toteutettaisiin liitteen I ulkopuolisia toimia, komissio saattoi pidättää tuen itsellään, peruuttaa sen tai vähentää sen määrää ja vaatia maksettua osuutta palautettavaksi (10 kohta).

13 Komissio suoritti kantajalle 8.12.1992 ensimmäisen erän, joka oli 414 000 ecua eli 40 prosenttia yhteisön tuesta. Komissio määräsi 7.7.1993 maksettavaksi toisen erän, jonka määrä oli 310 800 ecua eli 30 prosenttia tuesta ja jonka kantaja on vastaanottanut 5.8.1993. Kolmatta erää ei ole suoritettu.

14 Komissio suoritti 19. ja 22.7.1993 hanketta koskevan tarkastuksen paikan päällä. Kyseisestä tarkastusmatkasta laaditusta raportista ei käynyt ilmi sääntöjenvastaisuuksia.

15 Kirjeillä, jotka oli päivätty 29.3. ja 11.7.1994, kantaja tiedotti töiden edistymisestä ja pyysi hankkeen päättämiselle vahvistetun päivämäärän siirtämistä, koska epäsuotuisat ilmasto-olosuhteet olivat heikentäneet vuoden 1994 satoa. Ilmoituksella, joka oli päivätty 15.9.1994, komissio hyväksyi pyydetyn siirron ja vahvisti päättymispäiväksi 3.12.1995.

16 Hanke kuitenkin päättyi siihen, että Endovena-tekniikka osoitettiin käytännössä tehottomaksi asetettujen tavoitteiden kannalta.

17 Kantaja ilmoitti 14.5.1996 päivätyllä kirjeellä komissiolle, että hankkeeseen liittyvät työt oli saatu sääntöjenmukaisesti päätökseen 31.12.1995. Kantaja lisäsi, että kertomusten laatiminen oli käynnissä ja että "loppukertomus, tuloksia koskevat taloudelliset arvioinnit ja niiden levitystä varten käytettyjen välineiden menetelmäkuvaus" lähetettäisiin mahdollisimman pian. Komissio ei antanut kyseiseen kirjeeseen mitään vastausta. Hanketta koskeva loppukertomus lähetettiin komissiolle 10.9.1997.

III *Vuoden 1997 heinäkuussa paikalla suoritetut tarkastukset*

18 Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen tammikuussa 1997 suorittaman irlantilaista hanketta koskeneen tarkastuksen jälkeen komissio päätti suorittaa joukon tarkastuksia, jotka koskivat tiettyjä asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan mukaista taloudellista tukea saavia hankkeita, koska komissio epäili, että on olemassa yhteisön tukien lainvastaista saamista varten järjestäytynyt verkosto. Endovena-hanke oli valittu näiden tarkastusten kohteeksi.

19 Kantajan luona on 17. ja 18.7.1997 suoritettu Endovena-hanketta koskeva tarkastus paikalla asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan mukaisesti. Kyseiseen tarkastukseen osallistui komission eri yksiköiden — joihin kuului petostentorjunnan koordinointiyksikkö (UCLAF) — virkamiehiä, Italian valtion virkamiehiä ja kantajan puolelta sen hetkinen ainoa hallinnosta vastaava henkilö L. Biego ja kantajan neuvonantajat. UCLAF laati kertomuksen, jossa esitettiin tarkastuksen tulokset.

20 Edellisessä kohdassa tarkoitetun kertomuksen johtopäätösten perusteella komissio katsoi omaavansa riittävät tiedot asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa ja myöntämispäätöksen liitteessä II olevassa 10 kohdassa tarkoitetun tutkimusmenettelyn aloittamiseksi.

IV *Hallinnollinen menettely*

21 Komissio ilmoitti 3.4.1998 päivätyllä kirjeellään kantajalle seikat, jotka mahdollisesti ovat asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettuja sääntöjen-

vastaisuuksia, ja se pyysi kantajaa esittämään kuuden viikon määräajassa selitykset sekä kirjanpitoa ja hallintoa koskevat asiakirjat, jotka osoittavat, että kantajalle myöntämispäätöksessä asetettuja velvollisuuksia on täysimääräisesti noudatettu.

22 Komissio lähetti samanaikaisesti huomautusten esittämistä koskevan kehotuksen Italian tasavallalle. Italian viranomaiset eivät kuitenkaan esittäneet mitään huomautuksia komissiolle.

23 Kantajalle myönnettyä määräaikaa jatkettiin useaan kertaan, koska toimivaltainen Procura della Repubblica (yleinen syyttäjä) takavarikoi hankkeen kirjanpitoa ja hallintoa koskevat asiakirjat sellaisen rikostutkinnan yhteydessä, joka oli aloitettu Biegon osalta ja joka koski Euroopan yhteisöjen vahingoksi tehtyjä petoksia ja veropetoksia. Kun komissio sai kansalliselta tuomioistuimelta tiedon takavarikon purkamisesta, se kehotti 26.4.2000 päivätyllä kirjeellään uudestaan tuensaajayhtiötä esittämään sille huomautuksensa kuuden viikon määräajassa. Kantaja esitti 12.6.2000 päivätyllä kirjeellään huomautuksensa, joihin se oli liittänyt edellä mainitun rikosoikeudenkäynnin yhteydessä laaditun teknisen asiantuntijalausunnon sekä ilmoituksia ja kertomuksia.

24 Rikosoikeudenkäynti Biegoa vastaan päättyi Giudice per le indagini preliminari del Tribunale di Fermon (Tribunale di Fermon esitutkinnasta vastaava tuomari) 15.1.2001 antamaan tuomioon, jolla asian käsittely lopetettiin, koska rikkomus oli vanhentunut petoksen — joka on luokiteltu uudelleen väärinkäytösluonteiseksi, valtion vahingoksi tapahtuvaksi suoritusten saamiseksi — osalta ja veropetoksen osalta annettiin vapauttava tuomio.

V *Riidanalainen päätös*

25 Komissio peruutti 6.6.2001 tekemällään päätöksellä K(2001) 1274 Euroagrille myönnetyn taloudellisen tuen asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan nojalla ja vaati, että Euroagri palauttaa komissiolle tukena saamansa 725 200 euron summan (jäljempänä riidanalainen päätös).

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

26 Kantaja on nostanut nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 3.8.2001 toimittamallaan kannekirjelmällä.

27 Kantaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen samana päivänä toimittamallaan erillisellä asiakirjalla esittänyt myös riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan hakemuksen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti jätti välitoimihakemuksen tutkimatta 10.9.2001 antamallaan määräyksellä ja määräsi, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi prosessinjohtotoimena asianosaisia vastaamaan kirjallisiin kysymyksiin ja komissiota esittämään tiettyjä asiakirjoja. Asianosaiset ovat lähettäneet vastauksensa ja pyydetyt asiakirjat asetetussa määräajassa.

29 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 25.3.2003 pidetyssä istunnossa.

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on istunnossa pyytänyt komissiota vastaamaan kirjallisesti yhteen kysymykseen, minkä komissio on tehnyt tätä varten asetetussa määräajassa. Kun kantaja oli esittänyt komission vastausta koskevat huomautuksensa asetetussa määräajassa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja vahvisti suullisen käsittelyn päättyneeksi 14.5.2003.

31 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— toissijaisesti kumoaa osittain riidanalaisen päätöksen ja vähentää kantajalle myönnettyä tukea suhteellisesti tosiasiassa toteutettuun investointiin nähden

— määrää komission velvollisuudesta esittää kaikki kantajan lähettämät Endovena-hanketta koskevat asiakirjat, tiettyjen todistajien kuulemisesta ja henkilökohtaisesta saapumisesta asian käsittelyyn sekä asiantuntijalausunnosta tai paikan päällä tehtävästä tarkastuksesta.

32 Kantaja vaatii vastauskirjelmässään lisäksi, että vastineen liite 6 (komission varainhoidon valvonnan pääosaston tarkastuskertomus), jonka tiettyjä osia ei ole esitetty, poistetaan asiakirja-aineistosta, mikäli täydellistä asiakirjaa ei ole toimitettu kirjaamoon.

33 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

I *Ensisijainen vaatimus*

34 Kantaja esittää kirjelmissään viisi kanneperustetta kumoamisvaatimuksensa tueksi. Ensimmäinen kanneperuste koskee perustelujen puuttumista ja kontradiktorisen periaatteen loukkaamista. Toinen kanneperuste koskee asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista ja kolmas saman asetuksen 25 artiklan rikkomista. Neljännessä kanneperusteessa, jonka otsikkona on "perustelujen johdonmukaisuuden puute, epätarkoituksenmukaisuus ja täydellinen puuttuminen", kantaja kiistää pääasiallisesti riidanalaisen päätöksen johtopäätökset, jotka liittyvät sääntöjenvastaisuuksiin, joiden takia tuki on peruutettu. Viidennessä kanneperusteessa kantaja arvostelee komissiota suhteellisuusperiaatteen loukkaamisesta.

A *Asetusten N:o 2052/88, N:o 4253/88 ja N:o 4256/88 eri versioiden sovellettavuus*

35 Aluksi on ratkaistava, mitä asetusten N:o 2052/88, N:o 4253/88 ja N:o 4256/88 peräkkäisistä versioista on sovellettava käsiteltävänä olevassa asiassa. Yhteisön

tuki Endovena-hankkeelle myönnettiin joulukuussa 1992 eli ennen asetusten N:o 2081/93, N:o 2082/93 ja N:o 2085/93 voimaantuloa 3.8.1993. Näissä asetuksissa olevat siirtymäsäännökset — asetuksen N:o 2081/93 15 artikla, asetuksen N:o 2082/93 33 artikla ja asetuksen N:o 2085/93 10–11 a artikla — eivät nimenomaisesti koske varainhoidon valvontaa, tuen peruuttamista ja hankkeiden seurantaa koskevia säännöksiä, jotka ovat erityisen merkityksellisiä nyt käsiteltävänä olevan asian kannalta.

36 Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, että menettelysääntöjä on yleensä sovellettava kaikkiin oikeusriitoihin, jotka ovat vireillä tällaisten menettelysääntöjen tullessa voimaan, vaikka näin ei ole aineellisten oikeussääntöjen osalta. Aineellisia oikeussääntöjä on tavallisesti tulkittava siten, että niitä sovelletaan voimaantuloa aiemmin tapahtuneisiin tilanteisiin ainoastaan siinä tapauksessa, että niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai systematiikasta käy selvästi ilmi, että niille on annettava tällainen vaikutus (yhdistetyt asiat 212/80–217/80, Salumi ym., tuomio 12.11.1981, Kok. 1981, s. 2735, 9 kohta ja asia T-42/96, Eyckeler Malt v. komissio, tuomio 19.2.1998, Kok. 1998, s. II-401, 54 kohta ja sitä seuraavat kohdat). Tuen myöntämisedellytykset, tuensaajan velvollisuudet ja tuen peruuttamisen mahdollistavat olosuhteet kuuluvat aineellisiin oikeussääntöihin. Näin ollen käsiteltävänä olevan asian kyseisiä näkökohtia säännellään periaatteessa asetuksilla N:o 2052/88, N:o 4253/88 ja N:o 4256/88 niiden alkuperäisessä muodossa. Komission suorittamien tarkastusten ja hankkeiden seurantaan liittyvien komission ja jäsenvaltioiden velvollisuuksien osalta on sitä vastoin kyse menettelysäännöistä, joita vuoden 1993 asetusten voimaantulosta lähtien sovelletaan uudessa muodossaan aikaisemmin myönnettyihin tukiin.

37 On täsmennettävä, että yhteisön tuen peruuttamisella kantajan syyksi luettavien sääntöjenvastaisuuksien johdosta on seuraamuksen luonne, kun siinä ei rajoituta näiden sääntöjenvastaisuuksien takia perusteettomasti suoritettujen määrien takaisinperintään ja kun siitä määrätään ennalta ehkäisevässä tarkoituksessa (asia T-199/99, Sgaravatti Mediterranea v. komissio, tuomio 26.9.2002, Kok. 2002, s. II-3731, 127 kohta). Tuen peruuttaminen voidaan siten hyväksyä ainoastaan, jos se on perusteltua sekä asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan vanhan

että sen uuden version kannalta. Kuten komissio on perustellusti korostanut vastauksissaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin, asetuksella N:o 2082/93 kyseiseen säännökseen tehdyt muutokset ovat luonteeltaan pelkästään muodollisia eikä niillä ole vaikutusta sen soveltamisalaan.

B *Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perustelujen puuttumista ja kontradiktorisen periaatteen loukkaamista*

1. Asianosaisten lausumat

38 Kantaja väittää, että komissio on jättänyt noudattamatta EY 253 artiklan mukaista perusteluvelvollisuutta, koska se ei ole vastannut kantajan 12.6.2000 päivätyssä kirjeessään esittämiin huomautuksiin ja koska se ei ole ottanut huomioon lukuisia tässä yhteydessä esitettyjä asiakirjoja. Kantajan mukaan kontradiktorisen periaatteen noudattaminen ei velvoita komissiota perustelemaan päätöstä pelkästään todettujen rikkomusten ja sääntöjenvastaisuuksien tapahtumisen osalta, vaan myös puolustuksena esitettyjen väitteiden perusteettomuuden tai merkityksettömyyden osalta. Vastauskirjelmässään kantaja arvostelee komissiota lisäksi siitä, että komissio on vasta vastineessaan selittänyt yksityiskohtaiset syyt, joiden vuoksi se ei ole pitänyt kantajan 12.6.2000 päivätyssä kirjeessä esitettyjen huomautusten tiettyjä kohtia perusteltuina. Kantaja vetoaa tältä osin puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen.

39 Kantaja on istunnossa lisännyt, että komissio on vähän ennen suullista käsittelyä esittänyt loppukertomuksen, jonka kantaja on jättänyt 10.12.1997. Kantaja päättelee tämän perusteella, ettei kyseistä kertomusta ole otettu huomioon, kun komissio on aloittanut tuen peruuttamista koskevan menettelyn. Kantaja katsoo, että kyseessä on perusteluvelvollisuuden vakava laiminlyönti.

40 Komissio on sitä mieltä, että riidanalainen päätös on asianmukaisesti perusteltu.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

41 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklassa edellytetyistä toimenpiteen perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa, ja että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden laajuus riippuu kyseessä olevan toimen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, jossa se on tehty, sekä kaikista asiaa koskevista oikeussäännöistä (asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 15 ja 16 kohta ja asia T-340/00, Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomio 13.3.2003, Kok. 2003, s. II-811, 82 kohta).

42 Kun otetaan erityisesti huomioon, että yhteisön taloudellisen tuen peruuttamispäätös aiheuttaa tuensaajalle vakavia seurauksia, päätöksen perusteluista on selkeästi ilmettävä sen perusteena olevat syyt (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-46/98 ja T-151/98, CCRE v. komissio, tuomio 3.2.2000, Kok. 2000, s. II-167, 48 kohta).

43 Käsiteltävässä asiassa esitetään sekä 3.4.1998 päivätyssä kirjeessä, jolla komissio ilmoittanut kantajalle seikoista, jotka voivat olla asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettuja sääntöjenvastaisuuksia, että riidanalaisessa päätöksessä selkeästi ja yksiselitteisesti syyt, jotka ovat tuen peruuttamisen perusteena. Lisäksi kantaja oli osallistunut vuonna 1997 suoritettuun tarkastukseen, koska sen

hallinnosta vastannut henkilö oli allekirjoittanut tarkastuksen pöytäkirjan, ja se oli täysin tietoinen UCLAFin tämän tarkastuksen johdosta laatimasta kertomuksesta. Kantaja on lisäksi kirjelmissään esittämillään kanneperusteilla osoittanut ymmärtäneensä komission päättelyn hyvin.

44 Näin ollen kantajan väitettä, jonka mukaan komission olisi pitänyt nimenomaisesti vastata kaikkiin sille esitettyihin väitteisiin ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, ei voida hyväksyä. Tällaista velvollisuutta ei voi seurata myöskään kontradiktorisesta periaatteesta.

45 Mitä tulee istunnossa esitettyyn väitteeseen, jonka mukaan komission yksiköt eivät ole tuen peruuttamista koskevan päätöksen tehdessään ottaneet huomioon kantajan 10.9.1997 esittämää loppukertomusta, se ei koske päätöksen perusteluja, vaan menettelyä, joka edelsi kyseisestä toimesta päättämistä. Kyseinen väite tutkitaan jäljempänä toisen kanneperusteen yhteydessä (ks. jäljempänä 64–67 kohta).

46 Tästä seuraa, ettei kantajan ensimmäinen kanneperuste ole perusteltu.

C *Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista*

1. Asianosaisten lausumat

47 Tässä kolmeen osaan jaetussa kanneperusteessa kantaja korostaa, ettei asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 kohdassa säädetyn kaltaista aiheellista tutkimusta ole suoritettu ennen riidanalaista päätöstä.

48 Kanneperusteen ensimmäisen osan yhteydessä kantaja oli arvostellut komissiota kannekirjelmässään siitä, että komissio on laiminlyönyt asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden pyytää asianomaista jäsenvaltiota tai sen toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa. Kantaja — saatuaan komission vastineesta tietää, että Italian viranomaisille oli ilmoitettu hallinnollisen menettelyn aloittamisesta ja etteivät ne olleet esittäneet havaintoja — arvostelee komissiota, koska sille ei ole ilmoitettu tästä asiasta.

49 Kanneperusteen toisen osan yhteydessä kantaja väittää, että velvollisuus tapausta koskevan aiheellisen tutkimuksen suorittamiseen on laiminlyöty myös siitä syystä, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä pääasiallisesti nojautunut vuonna 1997 suoritetun tarkastuksen tuloksiin. Kantaja korostaa yhtäältä, ettei komissiolla ollut oikeutta tehdä toista tarkastusta vuonna 1997, kun se oli suorittanut hanketta koskeneen ensimmäisen tarkastuksen vuonna 1993. Toisaalta kantaja arvostelee kyseisen tarkastuksen menettelytapoja, jotka sen mukaan estävät tarkastuksen tulosten huomioon ottamisen.

50 Kantajan mukaan komissio ei voi perustella toista tarkastusta sillä, että vuonna 1993 suoritetun ensimmäisen tarkastuksen jälkeen oli ilmennyt seikkoja, jotka voivat asettaa kyseenalaiseksi hankkeen osalta ilmoitettujen menojen sääntöjenmukaisuuden. Tilintarkastustuomioistuimen vuonna 1997 suorittama tarkastus oli koskenut Endovena-hankkeeseen ja kantajaan liittymättömiä seikkoja, joista ei voida päätellä, että rahoituksella myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa olisi vilpillinen luonne. Kantaja arvostelee komissiota kantajan syyllisyyttä koskevan olettaman omaksumisesta ja sitä tukevien todisteiden etsimisestä. Tällainen menettelytapa ei mahdollista komissiolle tosiseikkojen asianmukaista arviointia.

51 Vuoden 1997 tarkastuksen tulosten pätevyyden osalta kantaja korostaa, että ne ovat ristiriidassa aikaisemman vuonna 1993 tehdyn tarkastuksen tulosten kanssa. Näin ollen se katsoo, että komissio on loukannut puolustautumisoikeuksia.

Kantaja täsmentää, että vuoden 1997 tarkastus, joka on toteutettu suhteellisen myöhään hankkeen päättämisen jälkeen, on kestänyt vain kaksi päivää. Kantajan mukaan näin monimutkaista kysymystä on mahdotonta tutkia tarkoituksenmukaisesti niin lyhyessä ajassa ja ainoastaan kolmen virkamiehen toimesta. Kantaja kiistää kyseisen tarkastuksen johdosta laaditun kertomuksen sisällön väittäen, ettei sitä vastaan esitetty arvostelu perustu mihinkään näyttöön, ellei sellaisena pidetä tarkastajien ilmoituksia. Se on istunnossa lisännyt, ettei vastineen liitteessä 6 esitetty kyseistä tarkastusta koskeva kertomus ollut hyväksyttävä, koska siitä oli jätetty pois monia kohtia ja koska sitä ei ollut päivätty. Kantajan mukaan sen vaatima kyseisen asiakirjan asiakirja-aineistosta poistaminen vie kaiken merkityksen niitä rikkomuksia koskevalta näytöltä, joista sitä on arvosteltu.

52 Kanneperusteen istunnossa esitetyn kolmannen osan yhteydessä kantaja korostaa, että velvollisuutta tapausta koskevan aiheellisen tutkimuksen suorittamiseen on lisäksi laiminlyöty, koska sen laatimaa loppukertomusta ei ole otettu huomioon. Kantaja on vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymykseen selittänyt, ettei se voinut vedota tähän loppukertomukseen ennen kuin komissio oli esittänyt kertomuksen, koska syyttäjä oli takavarikoinut kantajalla olleen Endovena-hankkeeseen liittyvän asiakirja-aineiston Italiassa käydyn rikosoikeudenkäynnin yhteydessä ja koska kyseistä asiakirja-aineistoa ei ollut kokonaisuudessaan ja asianmukaisesti palautettu kyseisen oikeudenkäynnin päättymisen jälkeen.

53 Kanneperusteen ensimmäisen osan osalta komissio toteaa, että se oli asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden mukaisesti pyytänyt Italian viranomaisia esittämään havaintonsa. Komissio katsoo, ettei tällaisesta kuulemisesta ole mitään velvollisuutta ilmoittaa oikeussubjektille.

54 Kanneperusteen toisen osan osalta komissio vastaa, että heinäkuussa 1997 suoritettu tarkastus oli perusteellinen tarkastus, jonka suoritti kuusi virkamiestä kahden päivän aikana ja johon sisältyi paikan päällä tehty tarkastus, johon kuului käynti kyseessä olevilla maa-alueilla. Kyseinen tutkimus tapahtui monessa

vaiheessa ja oli kestoltaan pidempi kuin mitä kantaja oli arvioinut. Komissio on sitä mieltä, ettei kantaja voi vedota siihen, että kyseinen tarkastus on suoritettu kauan hankkeen päättymisen jälkeen, koska hanketta ei ole päätetty sääntöjenmukaisesti. Komission mukaan vuosina 1993 ja 1997 toteutettujen kahden tarkastuksen tulosten väliset mahdolliset poikkeavuudet eivät ole ratkaisevia ja vuonna 1997 toteutettu tarkastus oli perusteltu, koska uusien seikkojen ilmeneminen oli herättänyt epäilyksiä ilmoitettujen menojen sääntöjenmukaisuudesta. Komissio täsmentää vastauskirjelmässään, että se on tilintarkastustuomioistuimen suorittaman tarkastuksen jälkeen tarkastanut kaikki vielä käynnissä olleet asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan perusteella rahoitetut hankkeet, joita oli 107, eikä ainoastaan kantajan hanketta. Komissiolla ei näin ollen ole ollut mitään ennakkoasennetta kantajaa vastaan.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

55 Nyt käsiteltävänä olevassa kanneperusteessa kantaja arvostelee pääasiassa riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtanutta menettelyä. Kanneperustetta on näin ollen tutkittava asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, kannalta.

56 Kanneperusteen ensimmäinen osa rajoittuu nyt väitteeseen, jonka mukaan komissio ei ole ilmoittanut kantajalle, että se on antanut Italian viranomaisille mahdollisuuden esittää tuen mahdollista peruuttamista koskevat havaintonsa ja etteivät ne ole käyttäneet tätä mahdollisuutta. Sovellettavasta lainsäädännöstä ei kuitenkaan seuraa mitään tätä tarkoittavaa velvollisuutta. Näin ollen kanneperusteen ensimmäinen osa ei ole perusteltu.

57 Mitä tulee kanneperusteen toiseen osaan, asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 23 artiklan 2 kohdan viimeisessä alakohdassa säädetään, että "komissio huolehtii suorittamiensa tarkastusten toteuttamisesta yhteensovitetusti siten, että samaa tarkoitusta varten ja samana ajanjaksona toistuvia tarkastuksia

vältetään". Kyseisen säännöksen tarkoituksena on kyllä samaa hanketta koskevien toistuvien tarkastusten välttäminen. Siinä siis velvoitetaan komissio järjestämään tarkastustoimenpiteensä hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Säännöksessä ei kuitenkaan kielletä toistuvia tarkastuksia sinänsä (yhdistetyt asiat T-141/99, T-142/99, T-150/99 ja T-151/99, Vela ja Tecnagrind v. komissio, tuomio 7.11.2002, Kok. 2002, s. II-4547, 99–102 kohta).

58 Komission on nimittäin perusteltua toistaa tarkastuksia silloin, kun on olemassa uusia seikkoja, joiden perusteella ilmenee, että tiettyjen hankkeiden perusteellisemmat tarkastukset ovat tarkoituksenmukaisia. Tässä tapauksessa tällaiset uudet seikat olivat seuraus tilintarkastustuomioistuimen toteuttamista tarkastuksista. Tilintarkastustuomioistuimen tiettyjen hankkeiden kulussa toteamat sääntöjenvastaisuudet olivat riittävä peruste muiden samanlaisten hankkeiden tarkastamiselle joko järjestelmällisesti tai otannan avulla, vaikka kyseiset hankkeet olikin jo aikaisemmin tarkastettu.

59 Se tosiseikka, että toisen tarkastuksen tulokset olivat erilaiset kuin vuonna 1993 suoritetussa tarkastuksessa, ei ole ristiriidassa niiden huomioon ottamisen kanssa. Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, vuoden 1993 kertomus ei sisällä komission virkamiesten tosiasiassa toteuttamiin tarkastuksiin perustuvia nimenomaisia toteamuksia, jotka olisivat ristiriidassa vuoden 1997 tarkastuksen tulosten kanssa. On joka tapauksessa normaalia, että tarkastus, johon on ryhdytty sellaisten uusien seikkojen johdosta, jotka ovat synnyttäneet epäilyksen tiettyjä hankkeita koskevista petoksista, on perusteellisempi ja antaa erilaisia tuloksia kuin rutiinitarkastus, johon on ryhdytty ilman mitään epäilyksiä.

60 Mitä tulee väitteeseen, jonka mukaan vuoden 1997 tarkastukseen käytetty aika ei ollut riittävä luotettavien tulosten saavuttamiseksi, kannekirjelmän liitteenä 5 olevasta tarkastuskertomuksesta käy ilmi, että kolme komission ja kolme Italian valtion virkamiestä on osallistunut 17. ja 18.7.1997 kantajan luona suoritettuun tarkastukseen. Kuuden virkamiehen toimintaa kahden päivän aikana on pidettävä

riittävänä sen selvityksen keräämiseksi, johon riidanalainen päätös perustuu. Komissio toteaa myös perustellusti, että "tapauksen aiheellinen tutkimus" ei ole muodostunut ainoastaan heinäkuussa 1997 suoritetusta tarkastuksesta, vaan siihen on sisältynyt myös komission yksiköiden suorittama tarkastusten tulosten tutkinta, tuensaajalle ja kyseessä olevalle jäsenvaltiolle osoitettu kehotus havaintojen esittämiseen sekä komission suorittama kyseisten havaintojen ja niiden liitteinä olevien asiakirjojen arviointi.

61 Väite, jonka mukaan tarkastus on tapahtunut liian myöhään hankkeen päättymisen jälkeen, ei myöskään ole perusteltu. Noin vuoden ajanjaksoa hankkeen päättymistä koskevan ilmoituksen ja tarkastuksen välillä ei voida väittää kohtuuttomaksi, kun otetaan huomioon erityisesti se, että asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan 3 kohdassa — sekä sellaisena kuin se on tähän tapaukseen sovellettavassa aikaisemmassa muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — säädetään, että "vastuullisen toimielimen ja vastuullisten viranomaisten on toimitettava komissiolle kaikki toimintaan liittyviä menoja ja tarkastuksia koskevat tositteet kolmen vuoden kuluessa siitä, kun viimeinen toimintaan liittyvä maksu on suoritettu". Lisäksi myöntämispäätöksen liitteessä II olevassa 6 kohdassa velvoitetaan tuensaaja säilyttämään viiden vuoden ajan viimeisestä tukimaksusta komission käytettävissä alkuperäiskappaleet kaikista niistä asiakirjoista, jotka vahvistavat suoritetut menot. Kyseinen seikka osoittaa, että yhteisön tuensaajan on varauduttava tarkastuksiin niiden kolmen tai jopa viiden vuoden aikana, jotka seuraavat viimeisen rahoituserän suoritusta. Tämän lisäksi tarkastus on suoritettu ennen kuin kantaja on 10.9.1997 toimittanut hanketta koskevan loppukertomuksen.

62 Mitä tulee väitteisiin, jotka kantaja on esittänyt vastineen liitteenä 6 olevan tarkastuskertomuksen osalta, on todettava, ettei kyseinen asiakirja ole ainoa, josta vuonna 1997 suoritetun tarkastuksen tulokset käyvät ilmi. Erityisesti kantaja itse on kannekirjelmän liitteessä 5 esittänyt 19.8.1997 päivätyn ja samaa tarkastusta koskevan tarkastuskertomuksen, johon on liitetty pöytäkirja, jonka on allekirjoittanut muun muassa Biego, joka oli kantajan hallinnosta vastaava henkilö kyseisenä aikana. On lisättävä, ettei kysymys siitä, voidaanko sääntöjenvastaisuuksia, joista kantajaa arvostellaan riidanalaisessa päätöksessä, pitää toteen näytettyinä, kuulu nyt käsiteltävänä olevaan kanneperusteeseen ja sitä tutkitaan jäljempänä neljännen kanneperusteen yhteydessä.

63 Tästä seuraa, ettei kanneperusteen toinen osa ole perusteltu.

64 Mitä tulee kanneperusteen kolmanteen osaan, jonka mukaan komissio ei ole ottanut loppukertomusta huomioon, on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaan asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu kirjallisen käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin.

65 Näin ollen on tarkistettava, voidaanko sitä, että komissio on esittänyt Endovena-hanketta koskevan loppukertomuksen vain vähän ennen nyt käsiteltävänä olevassa asiassa pidettyä istuntoa, pitää uutena seikkana, joka voi mahdollistaa kantajalle uusien perusteiden esittämisen. Tältä osin on korostettava, että kyseinen kertomus on kantajan itsensä laatima asiakirja, johon sisältyy liitteineen noin 300 sivua.

66 Kantaja ei ole vakuuttavasti selittänyt, miksei se ole kirjallisen käsittelyn aikana vedonnut kyseisen kertomuksen olemassaoloon kiistääkseen komission väitteen, jonka mukaan Endovena-hanketta koskevaa loppukertomusta ei koskaan ollut esitetty. Kantaja on tosin vedonnut siihen, että Italian syyttäjä on takavarikoinut kaiken hankkeeseen liittyvän asiakirja-aineiston. Kyseinen takavarikko oli kuitenkin päättynyt ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä. Kantaja on lisäksi istunnossa väittänyt, ettei syyttäjä ole palauttanut takavarikoitua asiakirja-aineistoa kokonaisuudessaan kantajalle. Vaikka oletettaisiin, että kyseinen väite, jonka tueksi ei ole esitetty mitään näyttöä, olisi paikkansapitävä, tällainen seikka ei selitä sitä, etteivät kantajan hallinnosta vastaavat henkilöt ja erityisesti Biego, joka oli kantajan ainoa hallinnosta vastaava henkilö ajanjaksona 20.11.1996–14.12.2000, ole voineet ilmoittaa kantajan edustajalle kyseisen kertomuksen

laatimisesta ja sen jättämisestä komissiolle. Se, ettei kantaja ole vedonnut kertomuksen olemassaoloon kirjallisen käsittelyn aikana, voi näin ollen selittyä ainoastaan sen hallinnosta vastaavien henkilöiden huolimattomuudella. Tästä seuraa, ettei sitä, että komissio on esittänyt kyseisen kertomuksen kirjallisen käsittelyn päättymisen jälkeen, niin valitettavaa kuin tämä myöhäinen esittäminen onkin, voida pitää uusien perusteiden esittämiseen oikeuttavana uutena seikkana.

67 Näin ollen käsiteltävänä olevan kanneperusteen kolmas osa on jätettävä tutkimatta.

68 Tästä seuraa, että toinen kanneperuste, jonka mukaan komissio ei ole suorittanut kantajan tapausta koskevaa aiheellista tutkimusta, on hylättävä.

D *Kolmas kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 4253/88 25 artiklan rikkomista*

1. Asianosaisten lausumat

69 Kantaja korostaa tämän kanneperusteen ensimmäisen osan yhteydessä, etteivät komissio ja Italian valtio ole noudattaneet asetuksen N:o 4253/88 25 artiklassa säädettyä seurantavelvollisuutta ja etteivät ne erityisesti ole laatineet kyseisen säännöksen 4 kohdassa tarkoitettuja kertomuksia toteutuneesta edistyksestä.

70 Kanneperusteen toisen osan yhteydessä kantaja korostaa, että hankkeen seurannasta vastaavien yksiköiden vaikenemisen perusteella sille on syntynyt uskomus, että se voi jättää tulosten levitystä ja julkisuutta koskevan vaiheen toteuttamatta.

71 Komissio katsoo, ettei asetuksen N:o 4253/88 25 artiklaa sovelleta pilotti- ja esittelyhankkeisiin, jotka saavat komission suoraa rahoitusta asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan mukaisesti.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

72 Nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäisen osan osalta riittää sen toteaminen, ettei komission tai Italian viranomaisten laiminlyönti, joka koskee mahdollisia seurantavelvollisuuksia, voi estää komissiota soveltamasta asetuksen N:o 4253/88 23 ja 24 artiklaa yksittäiseen hankkeeseen. Kantajan esittämällä väitteellä ei näin ollen ole merkitystä riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuden arvioinnin kannalta.

73 Tämän kanneperusteen toinen osa, jonka yhteydessä kantaja esittää, että komission toiminnan vuoksi sille on syntynyt perusteltu luottamus, kun tällä toiminnalla on luotu vaikutelma, että komissio oli luopunut hankkeen tulosten levittämistä koskevan vaiheen toteuttamisesta, kuuluu pääasiallisesti neljänteen kanneperusteeseen, jonka yhteydessä kantaja kiistää, että hankkeen kyseisen vaiheen toteuttamatta jättämistä voitaisiin pitää sääntöjenvastaisuutena. Näin ollen se käsitellään kyseisen kanneperusteen yhteydessä.

74 Tästä seuraa, että kolmas kanneperuste on hylättävä.

E *Neljäs kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä esitettyjä sääntöjenvastaisuuksia ei ole tapahtunut*

75 Tässä kanneperusteessa, jonka otsikkona on "perustelujen johdonmukaisuuden puute, epätarkoituksenmukaisuus ja täydellinen puuttuminen", kantaja korostaa pääasiallisesti, että asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa säädetyt tuen peruuttamisen edellytykset eivät ole täyttyneet, koska seikkoja, joista sitä riidanalaisessa päätöksessä arvostellaan, ei ole näytetty toteen tai niitä ei voida pitää sääntöjenvastaisuuksina.

76 Ennen riidanalaisessa päätöksessä mainittuja eri sääntöjenvastaisuuksia koskevien asianosaisten lausumien käsittelyä on tutkittava joitakin yleisiä kysymyksiä, jotka kantaja on nostanut esiin.

1. Yleistä

a) Asianosaisten lausumat

77 Kantaja arvostelee ensinnäkin komissiota siitä, että se on pitänyt eri seikkoja "laiminlyönteinä", "sääntöjenvastaisuuksina" tai muina "hankkeen muutoksina" ainoastaan sillä perusteella, etteivät ne vastanneet tukihakemuksen sisältöä. Kantajan mukaan kyseisen hakemuksen sisällöllä ei ole merkitystä kantajan velvollisuuksien moitteettoman toteuttamisen valvonnan kannalta. Sen velvollisuudet tuensaajana seuraavat ainoastaan myöntämispäätöksestä, jossa se

velvoitetaan toteuttamaan määrättyjä toimintoja, saavuttamaan erityisiä päämääriä ja käyttämään tiettyjä menetelmiä mutta jossa sille kuitenkin jätetään vapaus valita keinot näiden päämäärien saavuttamiseksi kaikilta sellaisilta osin, joita päätöksessä ei nimenomaisesti säännellä.

78 Kantaja kiistää seuraavaksi komission väitteen, jonka mukaan Biego olisi myöntänyt ilmoittaneensa tukihakemuksessa vääriä tietoja komissiolle.

79 Kantaja väittää lisäksi, ettei komissio voi riidanalaisen päätöksen tueksi vedota vuodesta 1997 lähtien suoritettujen tarkastusten tuloksiin, joiden mukaan asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan perusteella rahoitettujen eri hankkeiden ja saatujen yhteisön varojen lainvastaista käyttöä varten muodostettujen verkostojen välillä oli yhteyksiä, koska tätä perustetta ei ole esitetty vaiheissa, jotka ovat edeltäneet tuen peruuttamista koskevan menettelyn aloittamista.

80 Lopuksi kantaja on istunnossa korostanut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 37 kohdassa mainitussa asiassa Sgaravatti Mediterranea vastaan komissio antamassaan tuomiossa todennut, että kansallisten viranomaisten rikosoikeudenkäynnin yhteydessä suorittamien tarkastusten tulokset voivat olla seikkoja, joilla voidaan perustella tuen peruuttaminen. Tässä tapauksessa on myös suoritettu tällaisia tarkastuksia, ja syyttäjä on todennut, että kantaja on täyttänyt kaikki hankkeeseen liittyvät olennaiset velvollisuudet.

81 Komissio esittää, että hakemuksella on perustavaa laatua oleva merkitys hankkeen hyväksymisessä ja tuen myöntämisessä. Se täsmentää, että kun kyseessä on julkinen tuki eikä urakkatarjouskilpailu, kantajalla ei ole täydellistä itsenäistä valtaa valita hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi käytettäviä keinoja. Komissio on istunnossa lisännyt, ettei kantajaa ole arvosteltu hankkeen toteuttamatta jättämisestä.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

82 On ensinnäkin muistettava, että yhteisön oikeuden mukainen tukijärjestelmä perustuu erityisesti siihen, että tuensaaja suorittaa ne velvollisuudet, joiden noudattamiseen sen oikeus saada tukea perustuu. Jos tuensaaja ei täytä kaikkia näitä velvollisuuksia, asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa, sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna, annetaan komissiolle valtuus harkita uudestaan niiden velvollisuuksien laajuutta, jotka sille kuuluvat mainittua tukea koskevan myöntämispäätöksen perusteella (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-551/93 ja T-231/94–T-234/94, Industrias Pesqueras Campos ym. v. komissio, tuomio 24.4.1996, Kok. 1996, s. II-247, 161 kohta ja asia T-216/96, Conserve Italia v. komissio, tuomio 12.10.1999, Kok. 1999, s. II-3139, 71 ja 90–94 kohta).

83 Tuenhakijoiden ja -saajien on myös varmistettava, että ne toimittavat komissiolle riittävän täsmällisiä tietoja, koska muuten tuen myöntämisedellytysten täyttymisen tarkastamiseksi käyttöön otettu valvonta- ja todistejärjestelmä ei voi toimia asianmukaisesti. Riittävän täsmällisten tietojen puuttuessa hankkeet, jotka eivät täytä asetettuja edellytyksiä, voivat nimittäin saada tukea. Tästä seuraa, että tuenhakijoihin ja -saajiin kohdistuva tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuus kuuluu EMOTR:n tukijärjestelmään ja on olennainen sen moitteettoman toiminnan kannalta. Kyseisten velvollisuuksien laiminlyöntiä on näin ollen pidettävä asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna, tarkoitettuna sääntöjenvastaisuutena (ks. vastaavasti edellä 82 kohdassa mainittu asia Conserve Italia v. komissio, tuomion 71 kohta; edellä 57 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Vela ja Tecnagrind v. komissio, tuomion 322 kohta ja edellä 41 kohdassa mainittu asia Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomion 97 kohta).

84 Seuraavaksi on todettava, ettei taloudellisen tuen myöntämisen edellytyksenä ole pelkästään niiden ehtojen noudattaminen, jotka komissio on asettanut tuen myöntämispäätöksessä, vaan myös sen tukihakemuksen noudattaminen, jonka

perusteella mainittu päätös tehtiin (asia T-81/95, Interhotel v. komissio, tuomio 14.7.1997, Kok. 1997, s. II-1265, 42 kohta ja edellä 42 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat CCRE v. komissio, tuomion 68 kohta).

85 Kantaja on nimittäin hakenut yhteisön tukea erityiseen hankkeeseen, jonka se on yksityiskohtaisesti kuvannut hakemuksessaan. Kyseisellä kuvauksella on ollut ratkaiseva merkitys myöntämispäätöksen kannalta. Näin ollen kantajan väitettä, jonka mukaan tukihakemuksella ei ole merkitystä arvioitaessa, onko hanke toteutettu sääntöjenmukaisesti, ei voida hyväksyä.

86 Sen vaikutuksen osalta, joka hakemuksen sisällöllä on hankkeen mahdollisiin sääntöjenvastaisuuksiin, on erotettava kaksi näkökohtaa.

87 Hakemus sisältää yhtäältä tosiseikkoja koskevia tietoja nykyisestä tilanteesta ja ehdotetun hankkeen taustasta. Kyseisillä tiedoilla on merkittävä rooli arvioitaessa hankkeen pätevyyttä. Jos jälkeenpäin osoittautuu, etteivät tiedot vastanneet todellisuutta, myöntämispäätöksessä on tosiseikkoja koskeva virhe, ja sitä on näin ollen pidettävä lainvastaisena. Tällainen lainvastaisuus voi tietyillä edellytyksillä oikeuttaa tuen myöntämispäätöksen taannehtivaan peruuttamiseen (asia C-500/99 P, Conserve Italia v. komissio, tuomio 24.1.2002, Kok. 2002, s. I-867, 90 kohta). Lisäksi se, että tukihakemuksessa toimitetaan virheellisiä tietoja, jotka voivat johtaa komission harhaan sellaisten seikkojen osalta, jotka ovat omiaan vaikuttamaan myöntämispäätökseen, on yhteisön tukien hakijoille kuuluvan olennaisen velvollisuuden laiminlyönti ja näin ollen asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa, sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna, tarkoitettu sääntöjenvastaisuus (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-61/00 ja T-62/00, APOL ja AIPO v. komissio, tuomio 6.3.2003, Kok. 2003, s. II-635, 118–120 kohta).

88 Toisaalta hakemukseen sisältyy tietoja hankkeen yhteydessä suunnitelluista toimista. Jos niitä ei toteuteta sellaisina kuin hakemuksessa on ilmoitettu, kyseessä on hankkeen muutos, joka komission — muutoksen ollessa merkittävä — on hyväksyttävä, jotta hanke voi edelleen saada tukea (ks. asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohta alkuperäisessä muodossaan, jonka tarkoitukseen vuonna 1993 tehty muutos ei ole vaikuttanut).

89 Tuen myöntämispäätöksessä voidaan tosin päättää hankkeen tiettyjen näkökohtien muutoksista verrattuna tukihakemukseen, ja tässä tapauksessa päätös on ratkaiseva arvioitaessa, onko hanke toteutettu sääntöjenmukaisesti. Tästä ei voida kuitenkaan päätellä, ettei tuensaajan oma tukihakemus sitoisi häntä siltä osin kuin se on hyväksytty ilman nimenomaisia muutoksia.

90 Näin ollen on perusteltua, että komissio on nojautunut tukihakemukseen sen tarkistamiseksi, oliko tuen myöntäminen perusteltua ja oliko hanke asianmukaisesti toteutettu.

91 Seuraavaksi on todettava, että käsiteltävänä olevan asian ratkaisun kannalta on merkityksetöntä, onko Biego myöntänyt ilmoittaneensa tukihakemuksen yhteydessä virheellisiä tietoja komissiolle vai ei. Sen sijaan on tärkeää tarkistaa, sisälsikö tukihakemus tosiasiassa virheellisiä tietoja.

92 Tältä osin tuensaajan on osoitettava tukihakemuksessa esitettyjen tietojen oikeellisuus. Kyseisen hakemuksen laatijana sillä on parhaat mahdollisuudet tehdä tämä ja sen on osoitettava, että julkisista varoista peräisin olevien varojen saaminen on perusteltua (ks. vastaavasti edellä 84 kohdassa mainittu asia Interhotel v. komissio, tuomion 47 kohta).

93 Mitä tulee kantajan väitteeseen, jonka mukaan komissio ei voi riidanalaisen päätöksen perustelemiseksi vedota sellaisen väitetyn verkoston olemassaoloon, joka on muodostettu yhteisön tukien vilpillistä saamista varten, riittää sen toteaminen, ettei riidanalainen päätös perustu tällaisen verkoston olemassaoloon, vaan erityisesti Endovena-hanketta koskeviin toteamuksiin, joiden pätevyyttä tutkitaan nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen yhteydessä. Sillä, että komissio on vastineessaan viitannut tällaiseen verkostoon kuvatakseen sitä asiayhteyttä, johon nyt käsiteltävänä oleva asia liittyy, ei näin ollen ole merkitystä riidanalaisen päätöksen pätevyyden arvioinnin kannalta.

94 Kantaja ei voi myöskään kiistää riidanalaista päätöstä sillä perusteella, että komissio on perustanut päätöksensä yksiköidensä suorittamien tarkastusten tuloksiin eikä kansallisen rikosoikeudenkäynnin yhteydessä suoritettujen tutkimusten tuloksiin. Tältä osin asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 23 artiklan 2 kohdassa, annetaan komissiolle toimivalta tarkastaa paikalla, erityisesti pistokokein, rakennerahastojen rahoittamaa toimintaa "sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden kansallisten — — [säännösten] mukaisesti suorittamia tarkastuksia". Edellä 37 kohdassa mainitussa asiassa Sgaravatti Mediterranea vastaan komissio annetussa tuomiossa (42–49 kohta) on tosin todettu, että komissio voi laillisesti nojautua kansallisten viranomaisten tarkastuksen tuloksiin sen määrittelemiseksi, onko sellaisten sääntöjenvastaisuuksien tapahtuminen näytetty toteen, jotka perustelevat asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaisen seuraamuksen. Kyseinen mahdollisuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että komissio olisi sidottu tällaisten kansallisten tarkastusten tuloksiin. Kansallisen rikosoikeudenkäynnin yhteydessä suoritetuilla tutkimuksilla on erilainen tarkoitus, eikä sen perusteella, että ne johtavat johtopäätökseen, ettei ole tapahtunut kansallisessa rikosoikeudessa tarkoitetun rikoksen muodostavaa toimintaa, voida tehdä johtopäätöstä, ettei ole tapahtunut asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettua sääntöjenvastaisuutta, joka voi antaa aihetta kyseisen säännöksen mukaisiin hallinnollisiin toimenpiteisiin.

95 Asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa ei voida tässä tapauksessa jättää soveltamatta myöskään sillä perusteella, että kyseisessä säännöksessä säädettyjä seuraamuksia voitaisiin soveltaa ainoastaan siinä tapauksessa, että rahoitettua toimea ei ole toteutettu lainkaan tai se on toteutettu vain osittain. Ei nimittäin riitä, että kantaja

osoittaa, että hanke, sellaisena kuin komissio on sen hyväksynyt myöntämispäätöksessä, on toteutettu aineellisesti asianmukaisesti. Kantajan on myös voitava osoittaa, että kaikki yhteisön tuen osatekijät vastaavat todellista suoritusta, joka oli välttämätön hankkeen toteuttamiseksi (ks. vastaavasti edellä 57 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Vela ja Tecnagrind, tuomion 201 kohta).

2. Riidanalaisessa päätöksessä esitetyt eri sääntöjenvastaisuudet

96 Kantaja kiistää riidanalaisen päätöksen toteamukset kaikkien siinä esitettyjen 11 sääntöjenvastaisuuden osalta

a) Arvostelu, joka koskee sitä, ettei Endovena-tekniikasta ole mitään aikaisempaa kokemusta

97 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen ensimmäisessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — Tukihakemuksessa on esitetty, että 'Endovena'-tekniikkaa koskevia kokeita on suoritettu useilla hedelmälajeilla käyttäen eri tuotteita ja että kyseisten kokeiden tulokset ovat käytettävissä. Komission tarkastajat ovat todenneet, ettei mitään aikaisempia 'Endovena'-tekniikkaan liittyviä kokeita ole tehty ja ettei mitään tuloksia ollut käytettävissä;

— —".

— Asianosaisten lausumat

98 Kantaja arvioi, ettei tämä arvostelu ole perusteltua. Ensinnäkin se toteaa, että komissiolla on ollut mahdollisuus arvioida aikaisemmin suoritettuja kokeita ennen tuen myöntämistä ja että komissio on pitänyt niitä riittävinä Endovena-hankkeesta päättämistä ja sen rahoittamista varten.

99 Toiseksi vuoden 1997 tarkastuksessa tältä osin esitetyt väitteet ovat ilmeisessä ristiriidassa niiden johtopäätösten kanssa, jotka on tehty vuonna 1993 suoritetussa ensimmäisessä tarkastuksessa, jonka aikana on todettu, että "[Endovena-hankkeen ja perinteisen menetelmän] tuloksia koskevia vertailuja, arviointeja ja kokeita on suoritettu ja että saadut tiedot on tallennettu tietokoneistetuille lomakkeille".

100 Kolmanneksi kantaja huomauttaa, että se on 12.6.2000 päivätyn kirjeensä liitteessä esittänyt mainittua kokeilua koskevia teknisiä kertomuksia, jotka sen mukaan osoittavat, että riidanalainen päätös on tältä osin virheellinen.

101 Komissio korostaa, ettei se voi ennen tuen myöntämistä tutkia kaikkien hakemukseen sisältyvien tietojen todenperäisyyttä. Se on istunnossa lisännyt, että hanke oli tarkoitettu edistämään maaseutualueiden kehitystä, mikä edellyttää hankkeen perustumista menetelmiin, joiden osalta on tehty riittävästi kokeita sen mahdollistamiseksi, että ne siirretään käytännön tasolle. Komission mukaan yhteisön tukea ei olisi myönnetty, jos komissiolla olisi ollut oikeat tiedot aikaisemmista kokeista. Komissio päättelee tämän perusteella, että kyseinen sääntöjenvastaisuus on horjuttanut myöntämispäätöksen perustaa siten, että se yksinään riittää perusteeksi tuen peruuttamiselle.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

102 Aikaisempiin kokeisiin liittyvien, tukihakemuksen sivuilla 4, 6 ja 11 esitettyjen tietojen mukaan kaksi professoria, toinen Ascoli Picenon kaupungissa sijaitsevasta valtion maatalousteknisestä instituutista ja toinen Perugian yliopistosta, ovat tarjonneet yhteistyötään Endovena-tekniikan kokeita varten. Järjestelmää on kokeiltu eri puiden kanssa, ja näiden kokeilujen tulokset ovat olleet "innostavia". Hakemuksessa kantaja on väittänyt, että sillä on lisäksi käytössään joukko tietoja, joihin kuuluvat

— tulokset, jotka on saatu järjestelmän koekäytöstä eri hedelmäpuihin; kolmivuotiset kokeet on suoritettu aktinidia-lajille sekä päärynä- ja omenapuille

— eri lannoitteita koskevien kokeilujen tulokset

— tiettyjä itiömyrkkyjä koskevien kokeiden tulokset

— usean toisiinsa yhdistetyn puun Endovena-järjestelmän tulokset.

103 Hakemuksen sivulla 11 on lisäksi esitetty, että viljelymenetelmän jo käytettävissä olevien osatekijöiden parantaminen kuuluu hankkeen tavoitteisiin.

104 Tukihakemuksessa vedotaan näin ollen kyseessä olevan menetelmän suhteellisen merkittävään aikaisempaan kokeiluun.

105 Sen arvostelun torjumiseksi, etteivät kyseiset tiedot olleet oikeita, kantaja viittaa 12.6.2000 päivättyyn kirjeeseensä, jolla se on esittänyt komission toteamia sääntöjenvastaisuuksia koskevat huomautuksensa. Tässä kirjeessä mainitaan yhtäältä kolme koetta, jotka kantajan mukaan ovat tapahtuneet sen yrityksessä, ja toisaalta se seikka, että kantaja on seurannut tarkkaavaisesti kokeita, jotka on suoritettu Perugian yliopiston maataloustieteellisessä tiedekunnassa.

106 Kantaja on esittänyt kyseisen kirjeen liitteenä kolme asiakirjaa. Kahdessa ensimmäisessä viitataan kokeeseen, jotka Perugian yliopiston tutkijat ovat suorittaneet kantajan tilalla vuonna 1990. Kyseinen koe on koskenut aktinidialajin kasveja, joissa on ollut raudan puutteeseen liittyvä erityinen ongelma, ja kokeeseen on sisältynyt aineen ruiskuttaminen suoraan kasvien varteen puutteen korjaamiseksi. Kolmas asiakirja koskee samanlaista koetta, jonka samat tutkijat ovat suorittaneet samasta ongelmasta kärsiville viiniköynnöksille.

107 Sitä vastoin kantaja ei ole hallinnollisen menettelyn aikana eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittänyt todisteita, jotka voisivat osoittaa niiden kantajan ilmoitusten oikeellisuuden, joiden mukaan Endovena-järjestelmää koskevia yleisempiä kokeita oli suoritettu ennen tukihakemuksen jättämistä.

108 Näiden tietojen valossa riidanalaisessa päätöksessä esitetty väite, jonka mukaan mitään aikaisempia Endovena-tekniikkaan liittyviä kokeita ei ole tehty, voi kyllä näyttää liioitellulta. Hyvin erityisiä ja täsmällisiä kokeita, joista kantaja on esittänyt todisteita, ei kuitenkaan voida verrata niihin, joista on kyse tukihakemuksessa.

109 Kantajan väitteellä, jonka mukaan komissiolla on ollut mahdollisuus arvioida aikaisempia kokeita ennen tuen myöntämistä ja se on pitänyt niitä riittävinä, ei ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan arvostelun hylkäämisen kannalta. Yhtäältä se, ettei komissiolla ole tuen myöntämisen hetkellä ollut epäilyksiä tukihakemuksessa esitettyjen väitteiden totuudenmukaisuudesta, ei osoita, että ne olivat tosiasiassa oikeita. Toisaalta kantaja ei voi omien virheellisten tietojensa seuraamusten välttämiseksi vedota siihen, ettei komissio ole suorittanut näiden väitteiden perusteellista tutkimusta ennen tuen myöntämistä.

110 Vuonna 1993 suoritettuun tarkastukseen perustuvat toteamukset, joiden mukaan "[Endovena-hankkeen ja perinteisen menetelmän] tuloksia koskevia vertailuja, arviointeja ja kokeita on suoritettu ja — — saadut tiedot on tallennettu tietokoneistetuille lomakkeille", eivät myöskään osoita, että tukihakemuksessa esitetyt aikaisempiin kokeisiin liittyvät tiedot vastaavat todellisuutta. Kyseisissä toteamuksissa ei nimittäin viitata ennen tukihakemusta suoritettuihin kokeisiin, vaan itse hankkeen toteuttamiseen.

111 Näin ollen kantajan esittämillä väitteillä ei voida kumota riidanalaisessa päätöksessä olevaa toteamusta, jonka mukaan tukihakemukseen sisältyi totuudenvastaisia tietoja aikaisempien kokeiden osalta. Tämä tosiseikka on katsottava kantajalle kuuluvan tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuuden laiminlyönniksi ja näin ollen asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitetuksi sääntöjenvastaisuudeksi.

112 Tukihakemuksessa esitettyjen virheellisten tietojen takia myös myöntämispäätöksessä on tosiseikkoja koskevia virheitä sellaisten seikkojen osalta, jotka olivat merkittäviä arvioitaessa, onko hanke tuen myöntämisen arvoinen. Päätös on näin ollen lainvastainen. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä käy ilmi, että hallinto voi peruuttaa taannehtivasti vastaanottajalle myönteisen lainvastaisen hallintopäätöksen oikeusvarmuuden periaatteen ja luottamuksensuojan peri-

aatteen noudattamista koskevin varauksin. Tämä mahdollisuus sallitaan silloinkin, kun toimen vastaanottaja ei ole vaikuttanut toimen lainvastaisuuteen, ja se on sitä suuremmalla syyllä sallittava silloin, kun lainvastaisuus johtuu vastaanottajasta, kuten käsiteltävänä olevassa asiassa (edellä 87 kohdassa mainittu asia Conserve Italia v. komissio, tuomio 24.1.2002, 90 kohta).

113 Näin ollen komissio on perustellusti nojautunut tukihakemuksessa esitettyihin totuudenvastaisiin tietoihin riidanalaisen päätöksen perustelemiseksi.

b) Arvostelu, joka koskee tukihakemuksessa mainittujen henkilöstöresurssien puuttumista

114 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen toisessa luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — tukihakemuksen 6.1.3 ja 6.2.3 kohdassa mainitut henkilöstöresurssit puuttuivat;

— —"

— Asianosaisten lausumat

115 Kantaja korostaa, että hankkeeseen nimettyjen henkilöiden pätevyyden osalta tämän arvostelun ja tarkastajien vuonna 1993 esittämien toteamusten välillä on selvä ristiriita. Se toteaa, että tätä ensimmäistä tarkastusta koskevan kertomuksen liitteessä oli hankkeesta vastuussa olevien henkilöiden nimet. Se painottaa, että ensimmäisessä tarkastuksessa kyseessä olevat henkilöt on katsottu riittävän päteviksi. Kantajan mukaan se tosiseikka, että hanke on tosiasiassa toteutettu ja että pätevät henkilöt ovat osallistuneet siihen, käy ilmi myös Fermon Procura della Repubblican määräämästä asiantuntijatutkimuksesta, joka on lähetetty komissiolle kantajan 12.6.2000 päivätyn kirjeen liitteenä.

116 Komissio toteaa, että hankkeeseen nimetyt henkilöt, jotka kantaja oli ilmoittanut haluavansa ottaa palvelukseen hankkeen toteuttamista varten, olivat pätevämpiä ja heitä oli enemmän kuin ne, jotka on tosiasiassa otettu palvelukseen.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

117 Mitä tulee "henkilöstöresursseihin", jotka piti ottaa palvelukseen hankkeen yhteydessä, tukihakemuksessa viitattiin ensimmäisen vaiheen osalta kantajana olevan yhtiön osakkeenomistajista muodostuvaan "johtoryhmään" ja siihen, että hankkeeseen osallistuvat "luonnontiedeyhdistyksen puheenjohtaja", joka oli asiantuntija hedelmäpuutarhojen toteuttamisessa ja hoidossa, Ascoli Picenon maatalousteknisen koulun opetushenkilökunta ja opiskelijat, Perugian yliopiston maataloustieteellisen tiedekunnan puunviljelylaitoksen dekaani sekä tekninen johtaja, joka on aikaisempina vuosina hedelmäpuutarhojen hoidon ja kylmäsäilytyksen parissa työskennellyt maatalousasiantuntija. Toisen vaiheen osalta

hakemuksessa viitattiin hedelmätuotteisiin erikoistuneen Anconan yliopiston kemistin, kylmäsäilytykseen erikoistuneen yliopistoprofessorin sekä hankkeen hallinnosta ja koordinoinnista vastaavan henkilön osallistumiseen.

118 Kantaja ei väitä, että kaikki tukihakemuksessa mainitut henkilöt olisivat tosiasiassa työskennelleet hankkeen yhteydessä. Se sitä vastoin korostaa, että hankkeeseen osallistuneet henkilöt olivat riittävän päteviä. Vuoden 1993 tarkastuskertomukseen liitetyssä luettelossa, johon kantaja viittaa, on mainittu 11 henkilön nimet. Luettelossa ei täsmennetä sitä, mikä on heidän pätevyytensä, mutta siinä ilmoitetaan heidän tehtävänsä, nimittäin kolme "hankekoordinaattoria", kaksi tiedemiestä, kaksi "hallintomiestä", agronomi, informaatikko, kirjanpitäjä ja veroneuvoja. Vaikka oletettaisiin, että kaikkia näitä henkilöitä voitaisiin pitää Endovena-hankkeen "vastuuhenkilöinä", millään perusteella ei voida päätellä, että heidän pätevyytensä oli yhtä korkealla tasolla kuin joillakin tukihakemuksessa mainituilla henkilöillä, kuten yliopistoprofessoreilla.

119 Hankkeen tosiasiallinen toteuttaminen — jonka osalta kantaja itse myöntää, ettei se ole tuottanut odotettuja tuloksia — ei myöskään osoita, että siihen myötävaikuttaneiden henkilöiden pätevyydet vastasivat tukihakemuksessa esitettyjä. Lopuksi asiantuntijatutkimuksessa, johon kantaja on vedonnut, tehdään tosin johtopäätös, että "koe näyttää täysin sen ohjelman mukaiselta, joka on alun perin esitetty" komissiolle, mutta asiantuntija ei lausu mitään hankkeen yhteydessä työskennelleiden henkilöiden pätevyydestä.

120 Kun kantaja on hankkeen toteuttamista varten korvannut tukihakemuksessa mainitut poikkeuksellisen pätevät henkilöt muilla henkilöillä, joiden pätevyyden ei ole osoitettu olleen vastaavalla tasolla, se on tehnyt huomattavan muutoksen, joka vaikuttaa hankkeen täytäntöönpanon olosuhteisiin. Asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan käy ilmi, että se olisi pyytänyt komission hyväksyntää tälle muutokselle.

121 Näin ollen komissio on perustellusti nojautunut tähän seikkaan riidanalaisen päätöksen perustelemiseksi.

c) Arvostelu, joka koskee sitä, ettei l'Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura ole osallistunut hankkeeseen

122 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen kolmannessa luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — vastoin tukihakemuksessa esitettyä l'Ispettorato Provinciale dell'Agricolturalla ei ole mitään yhteyttä tähän hankkeeseen, mainittuun hallintoon ei ole suoritettu mitään virallista yhteydenottoa ja mitään kyseisen hallinnon rahoitusosuutta ei ole suunniteltu;

— —"

— Asianosaisten lausumat

123 Kantaja korostaa, ettei l'Ispettorato Provinciale dell'Agricolturalle (maatalouden tarkastusyksikkö) ollut suunniteltu mitään hanketta koskevaa rahoitusosuutta tukihakemusvaiheessa ja vielä vähemmän myöntämispäätöksessä, koska kyseisellä viranomaisella ei ole tarvittavia rahavaroja. Tukihakemuksessa on ainoastaan tarkemmin täsmentämättä viitattu elimen tuleviin aloitteisiin ja rahoitukseen osallistumisen todennäköisyyteen (mikä ei vastaa varmuutta).

124 Komissio väittää, että tukihakemuksessa annettiin selvästi ymmärtää, että kantaja suunnitteli virallisia yhteyksiä heti hankkeen alustavista vaiheista lähtien ja että kyseisen hallinnon osallistumista rahoitukseen oli tosiasiassa suunniteltu ja ainoastaan sen osallistumisosuuden suuruus oli vielä epävarma.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

125 Kantaja on ilmoittanut tukihakemuksessa seuraavaa:

"Euroagri-yhtiö antaa maatalouden tarkastusyksikölle vahvistettavaksi ja valittavaksi paikkakunnan, josta hallinto pitää sopivimpana vuokrata noin 18 hehtaaria maata 'Endovenan' mukaisen hedelmäpuiden viljelyn esittelyä varten."

126 Lisäksi tukihakemuksessa todetaan seuraavaa:

"9. rahoitusohjelma

Ascoli Picenon maatalouden tarkastusyksikkö, joka on hankkeen osapuoli, ryhtyy yksikön vastuuhenkilön Dr. Armellinin koordinoidessa tarvittaviin toimenpiteisiin hankkeen osuuden paikallista rahoittamista varten.

On todennäköistä, että edellä mainittu rahoitus on noin 5 prosenttia kokonaiskustannuksista."

127 Kantaja ei ole esittänyt mitään todisteita, jotka osoittaisivat, että l'Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura on osallistunut riidanalaiseen hankkeeseen. Kantaja tosin väittää, että sillä on ollut epämuodollisia yhteyksiä kyseiseen hallintoon, mutta se ei ole esittänyt mitään asiakirjaa tämän väitteen vahvistamiseksi. Kyseisen viranomaisen osallistuminen hankkeeseen, sellaisena kuin se on suunniteltu hakemuksessa, ei kuitenkaan ollut pelkästään epämuodollista. Kyseisen viranomaisen olisi nimittäin pitänyt osallistua sen alueen valintaan, jolla yksi hankkeen vaiheista piti toteuttaa. Kantaja ei kuitenkaan väitä, että edellä mainittu viranomainen olisi ollut mukana alueen valinnassa.

128 Mitä seuraavaksi tulee tarkastusyksikön rahoitusosuuteen, on totta, ettei sitä hakemuksessa esitetä varmana asiana. Väite, jonka mukaan "maatalouden tarkastusyksikkö ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin hankkeen osuuden paikallista rahoittamista varten", edellyttää kuitenkin, että virallisiin toimenpiteisiin on ryhdytty kyseisen rahoituksen saamiseksi. Kantaja ei kuitenkaan väitä, että näin olisi tapahtunut.

129 Tästä seuraa, ettei kantajan väitteillä voida kumota toteamusta, jonka mukaan maatalouden tarkastusyksikkö ei ole osallistunut hankkeeseen sillä tavalla kuin tukihakemuksessa oli suunniteltu. Näin ollen on todettava, että kantaja on tehnyt asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun huomattavan muutoksen hankkeeseen pyytämättä komission hyväksyntää.

d) Arvostelu, jonka mukaan kukaan teknisten ja tieteellisten suosittelijoiden luettelossa mainituista henkilöistä ei ole osallistunut hankkeen toteuttamiseen

130 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen neljännessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — kukaan tukihakemukseen liitetyssä teknisten ja tieteellisten suosittelijoiden luettelossa mainituista henkilöistä ei ole osallistunut suoraan tai epäsuorasti hankkeen toteuttamiseen;

— —"

— Asianosaisten lausumat

131 Kantaja väittää, että se on nojautunut asiantuntijoiden toimittamiin tieteellisiin julkaisuihin ja että se on hankkeen täytäntöönpanossa turvautunut omaan tekniseen henkilöstöönsä, mikä on voitu tarkistaa vuoden 1993 tarkastuksessa. Myöntämispäätökseen ei missään tapauksessa sisältynyt mitään mainintaa tästä asiasta.

132 Komissio kiistää nämä väitteet.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

133 Kantaja on tukihakemuksen liitteessä esittänyt kymmenen henkilön luettelon "teknisinä ja tieteellisinä suosittelijoina". Kyseisen luettelon merkitys tukihakemuksen yhteydessä ei käy hakemuksesta selvästi ilmi. Hakemuksessa ei nimittäin todeta, että kyseisessä luettelossa olevien henkilöiden oli tarkoitus osallistua aktiivisesti hankkeeseen.

134 Näin ollen sitä, etteivät kyseiset henkilöt ole osallistuneet hankkeeseen, ei voida pitää hankkeen täytäntöönpanossa tapahtuneena sääntöjenvastaisuutena eikä asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna huomattavana muutoksena hankkeeseen.

e) Työkustannuksia koskeva arvostelu

135 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen viidennessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — työvoimakustannuksina ja niihin liittyvinä maksuina on hankkeeseen kirjattu 50 prosentin kiinteä osuus hankkeen tuensaajana olevan Euroagri-yhtiön kaikista henkilöstökustannuksista ilman, että komissiolle olisi toimitettu mitään yksityiskohtaista selvitystä hanketta varten työllistetyistä henkilöistä ja suoritetuista töistä;

— —"

— Asianosaisten lausumat

136 Kantaja katsoo, että se on toiminut asianmukaisesti kirjatessaan hankkeeseen 50 prosentin kiinteän osuuden henkilöstökustannuksistaan. Se esittää, että syntyneet kustannukset vastaavat täysin komission tekemässä rahoituspäätöksessä suunniteltuja kustannuksia. Näin ollen komissio ei voi lähtökohtaisesti pitää niitä perusteettomina. Kantaja huomauttaa, että vuoden 1993 tarkastuksen aikana oli todettu huomattavan työmäärän päätökseen saattaminen ja että komissiolle osoitetut kertomukset sisälsivät yksityiskohtaiset perustelut henkilöstökustannusten laskentatavasta, yksityiskohtaisen erittelyn hankkeeseen käytetyistä tunneista, erityisen kuvauksen työvoiman laskentajärjestelmistä ja -indikaattoreista sekä selvityksen teknisistä perusteista, joiden vuoksi henkilöstön jatkuva läsnäolo hankealueella oli välttämätöntä. Vastauskirjelmässään kantaja korostaa, että sen hanketta varten laskema 471 työtunnin määrä hehtaarilta oli alhaisempi kuin se 800 työtunnin määrä hehtaarilta, joka käy ilmi Italian viranomaisten laatimasta taulukosta, jossa määritellään tarvittavat työtunnit hedelmäpuiden osalta. Kantaja katsoo tämä osoittavan, ettei se ole yliarvioinut työvoimakustannuksia.

137 Komissio toteaa, että rahasto rahoittaa ainoastaan tietyn prosenttiosuuden niistä kustannuksista, jotka tosiasiassa ovat aiheutuneet hankkeen toteuttamisesta, ja se täsmentää, että riidanalaisessa päätöksessä kantajaa kohtaan esitetty väite koskee sitä, ettei kantaja ole toimittanut mitään yksityiskohtaista ja tuettua selvitystä tosiasiassa työllistettyjen henkilöiden määrästä ja heidän töistään hankkeeseen kuuluvilla alueilla.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

138 Kantajan väitettä, jonka mukaan sen hankkeeseen kirjaamat työvoimakustannukset olivat perusteltuja, koska ne vastaavat myöntämispäätöksessä suunniteltuja kustannuksia, ei voida hyväksyä. Vaikka on totta, että sekä tukihakemuksella että myöntämispäätöksellä on merkittävä rooli arvioitaessa, onko hanke

toteutettu asianmukaisesti, niihin sisältyvillä hankkeen kustannuksia koskevilla luvuilla on etukäteisarvion luonne. Tuensaaja voi vaatia tuen maksamista ainoastaan niiden menojen osalta, jotka hän on tosiasiassa suorittanut ja joita jälkikäteen voidaan pitää hankkeen kannalta perusteltuina. Kantaja ei kuitenkaan väitä toimittaneensa todisteita — sellaisia kuin sen työntekijöiden työsopimukset tai palkkakuitit ja yksityiskohtaiset kuvaukset kunkin hankkeen toteuttamisessa mukana olleen henkilön toiminnasta — jotka olisivat mahdollistaneet komissiolle sen tarkistamisen, mitkä olivat kantajalle tosiasiassa aiheutuneet työvoimakustannukset. Tällaisia todisteita ei voida korvata kantajan suorittamilla laskelmilla, jotka koskevat hankkeen edellyttämää vuosittaista työtuntimäärää, koska kyseiset laskelmat eivät osoita, että nämä työtunnit on tosiasiassa suoritettu ja että kantaja on maksanut ne.

139 Tästä seuraa, ettei kantaja ole esittänyt seikkoja, jotka voisivat kumota arvostelun, joka koskee sitä, että hankkeeseen liittyvien työvoimakustannusten yksityiskohtaiset perustelut puuttuvat.

140 Kuten edellä 83 kohdassa on esitetty, yhteisön tukien saajilla on velvollisuus toimittaa komissiolle riittävän täsmällisiä tietoja, jotta komissio voi tarkistaa, ovatko kustannukset, joiden kattamiseen yhteisön tuki käytetään, perusteltuja. Kun kantaja on jättänyt toimittamatta tällaisia tuettuja tietoja, jotka liittyvät työvoimakustannuksiin, se on laiminlyönyt taloudellisten tukien hakijoihin ja saajiin kohdistuvaa tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuutta, mitä on pidettävä asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa — sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — tarkoitettuna sääntöjenvastaisuutena (ks. vastaavasti edellä 41 kohdassa mainittu asia Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomion 97 kohta).

f) Arvostelu, joka koskee sitä, että osuus hallin ja jäähdytysyksiköiden poistoista on kirjattu hankkeen kustannuksiin

141 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen kuudennessa luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — hankkeessa suunniteltiin hallin ja kylmiöiden vuokraamista. Euroagri on rakennuttanut hallin ja hankkinut vuonna 1993 kylmiöitä sellaisen [maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta 29 päivänä maaliskuuta 1990 annettuun neuvoston] asetukseen (ETY) N:o 866/90 [(EYVL L 91, s. 1)] perustuvan hankkeen nro 92.CT.IT.05.016 yhteydessä, jota komissio ja alueelliset viranomaiset ovat tukeneet. Näiden hyödykkeiden poistoista on kirjattu Endovena-hankkeeseen 30 prosenttia. Kyseessä on siten kaksinkertainen rahoitus;

— —"

— Asianosaisten lausumat

142 Kantajan mukaan oli perusteltua kirjata 30 prosenttia jäähdytysyksiköiden ja hallin poistoista hankkeeseen. Se myöntää saaneensa vuonna 1999 asetuksen N:o 866/90 mukaista yhteisön tukea niiden rakentamiseen ja hankintaan, mutta se korostaa, että kyseinen rahoitus oli myönnetty rakenteiden rakentamiseen, kun taas tässä tapauksessa hankkeeseen kirjattu kustannus aiheutui niiden väliaikaisesta käytöstä.

143 Kun kantaja on asettanut omat perusrakenteensa hankkeen käyttöön kolmansille kuuluvien laitteistojen vuokraamisen sijasta, se on tosiasiassa kantanut niiden väliaikaisen käytön kustannukset. Se on nimittäin luopunut käyttämästä normaaliin tuotantoon pinta-alaa, joka vastaa lähes kolmasosaa näistä perusrakenteista. Hankkeeseen kirjattu 30 prosentin poistoerä muodostaa ainoastaan viitekehyksen hyödykkeen käytön arvon määrittelemiseksi ja vastaa normaalia vuokraa, joka kantajan olisi pitänyt maksaa vuokraustapauksessa.

144 Komissio kiistää nämä väitteet ja korostaa, että kantaja on laskenut laitteistojen poistoja koskevan osuuden niiden kokonaishankintakustannuksista, joihin sisältyy rahaston rahoittama osuus, eikä hankintakustannuksista, joista se on tosiasiassa vastannut.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

145 Varatessaan kolmasosan hallista ja jäähdytysyksiköistä Endovena-hankkeelle kantaja on osittain luopunut käyttämästä näitä laitteistoja normaaliin tuotanto- ja myyntitoimintaansa. Komissio ei väitä, että tällainen käyttötarkoituksen muutos olisi yhteensopimaton sen tarkoituksen kanssa, joka niiden rakentamista ja hankintaa varten asetuksen N:o 866/90 mukaisesti myönnetyllä tuella on. Näin ollen on katsottava, että kantajalla oli oikeus kirjata Endovena-hankkeeseen kustannukset, jotka sille tosiasiassa on aiheutunut näiden laitteistojen käyttötarkoituksen muutoksesta.

146 Kantaja ei voi kustannusten laskentaa varten kuitenkaan olla ottamatta huomioon yhteisön rahoitusta, jonka se on saanut asetuksen N:o 866/90

mukaisesti. Koska kyseinen rahoitus nimittäin vähentää laitteistojen rakennus- ja hankintakustannuksia, se vähentää myös kantajalle niiden käytöstä aiheutuvia kustannuksia.

147 Näin ollen kantaja — kirjatessaan hankkeeseen 30 prosenttia mainittujen rakenteiden poistoista ilman, että se olisi ottanut huomioon yhteisön rahoitusta, jonka se oli saanut niiden luomista varten — on kirjannut hankkeeseen kustannuksia, jotka ylittävät tosiasiassa aiheutuneet kustannukset. Komission arvio, jonka mukaan kantaja on näin yrittänyt saada kaksinkertaisen rahoituksen samoille hyödykkeille, on siten perusteltu.

148 Todellista suurempien kustannusten kirjaamista on pidettävä taloudellisen tuen myöntämisedellytysten ja tällaisen tuen saajalle kuuluvan lojaalisuusvelvoitteen vakavana laiminlyöntinä. Näin olleen kyseessä on asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa — sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — tarkoitettu sääntöjenvastaisuus (ks. vastaavasti edellä 41 kohdassa mainittu asia Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomion 81 kohta).

g) Arvostelu, joka koskee sitä, että osuus maatalouskoneiden poistoista on kirjattu hankkeen kustannuksiin

149 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen seitsemännessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — hankkeen toteuttamiseen käytettyjen maatalouskoneiden poistoista on kirjattu hankkeeseen 30 prosentin kiinteä osuus yhtiön maatalouskoneiden vuosittaisista kokonaispoistoista. Kyseinen poisto on kirjattu myös hankkeen

menoluokkaan 'maatalouden dieselöljy', mikä muodostaa kaksinkertaisen kirjauksen;

— —"

— Asianosaisten lausumat

150 Kantaja kiistää, että maatalouskoneiden poistot olisi kirjattu kahteen kertaan. Se täsmentää, että menomomentti "maatalouden dieselöljy" koskee menoja, jotka liittyvät ajoneuvojen käytöstä hankkeen yhteydessä aiheutuneeseen polttoaineen kulutukseen, kun taas maatalouskoneiden poistoihin liittyvät kustannukset kuvaavat laitteiden käyttökustannuksia.

151 Komission mukaan laitteiden poistot on kirjattu hankkeeseen kahteen kertaan, ensimmäisen kerran sellaisinaan ja toisen kerran sen takia, että kantaja on kirjannut hankkeeseen vuosien 1994 ja 1995 osalta kyseisten laitteiden kiinteät käyttökustannukset kilometriltä tai tunnilta. Kyseiset kiinteät kustannukset eivät kuitenkaan kata pelkästään polttoainekustannuksia, vaan ne kattavat myös laitteiden poistot, hoitokustannukset sekä verot, vakuutukset ja muut niihin liittyvät menot.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

152 Asiakirjoista, jotka komissio on esittänyt vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin ja joiden oikeellisuutta kantaja ei ole kiistänyt, käy ilmi, että kantaja on vuosien 1993, 1994 ja 1995 osalta kirjannut 30 prosenttia maatalouskoneiden poistoista Endovena-hankkeeseen. Lisäksi kantaja on vuoden

1993 osalta kirjannut hankkeeseen 30 prosenttia poltto- ja voiteluainemenoistaan. Sitä vastoin vuosien 1994 ja 1995 osalta kantaja on laskenut sen ajoneuvoilla ajettujen kilometrien määrän ja myös maatalouskoneiden toimintatuntien määrän, joista se on kirjannut hankkeeseen 30 prosenttia. Kantaja on laskenut kilometri- ja toimintatuntikustannukset kiinteämääräisesti. Kilometrikustannusten osalta se on nojautunut Italian autoliiton lukuihin, kun taas maatalouskoneiden käyttötunnin kiinteän kustannuksen osalta se ei ole ilmoittanut lähdettä. Kantaja ei kuitenkaan ole esittänyt perusteita, jotka voisivat horjuttaa komission väitettä, jonka mukaan sekä ajoneuvojen kiinteät kilometrikustannukset että maatalouskoneiden kiinteät tuntikustannukset sisältävät kyseisten laitteiden poistot. Näin ollen kantaja ei ole osoittanut, ettei arvostelu, jonka mukaan mainittujen laitteiden poistot on vuosien 1994 ja 1995 osalta kirjattu hankkeeseen kahteen kertaan, ole perusteltua.

153 Kuten edellä 148 kohdassa on esitetty, todellista suurempien kustannusten kirjaaminen hankkeeseen on asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa — sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — tarkoitettu sääntöjenvastaisuus.

h) Arvostelu, joka koskee sitä, että osuus perinteisen kasteluverkoston poistoista on kirjattu hankkeeseen

154 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen kahdeksannessa luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — kyseessä olevalla alueella olevan perinteisen kasteluverkoston poistoista on kirjattu hankkeeseen 30 prosentin kiinteä osuus. Koska erityisesti Endovena-

järjestelmää varten on asennettu ja ollut käytössä uusi verkosto, jonka kustannukset on kirjattu hankkeeseen, perinteisen kastelulaitteiston poistojen kirjaaminen siihen ei ole perusteltua;

— —"

— Asianosaisten lausumat

155 Kantaja väittää, että perinteistä verkostoa on tosiasiassa käytetty hanketta varten, koska Endovena-hanketta varten tarkoitettu kasteluverkosto ei voinut toimia itsenäisesti, ellei siihen syötetty vettä perinteisestä verkosta.

156 Kantaja väittää vastineessaan, että komissio on — arvostellessaan kantajaa vastineessaan poiston laskemisesta koko perinteisen verkoston eikä pelkästään hankkeeseen tarkoitetulle verkostolle vettä syöttävän osan perusteella — esittänyt perusteen, joka on jätettävä tutkimatta, koska se on aikaisemmin esitettyihin nähden uusi peruste. Kantaja korostaa, että poistot on arvioitava suhteessa maatalousyrityksen koko kasteluverkostoon, koska hanketta varten käytetyt maa-alueet sijaitsivat eri paikoissa yrityksen alueen sisäpuolella ja tämä alue oli liitetty vain yhteen verkostoon. Lisäksi kantaja toteaa, että olemassa olevan verkon käyttö on mahdollistanut hankkeen kokonaiskustannusten pienenemisen.

157 Komissio täsmentää, että myöntämispäätöksessä otettiin huomioon täydellisen ja erityisen uuden verkoston kustannukset, ja se huomauttaa, että hankkeeseen tältä osin kirjattu prosenttiosuus poistosta on laskettu koko perinteisen verkoston eikä sen hanketta varten käytetyn osan perusteella.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

158 Aluksi on todettava, että komissio on vastineessaan täsmentänyt ja rajannut riidanalaisessa päätöksessä esitetyn sen arvostelun laajuutta, joka koskee perinteisen kasteluverkoston poistojen kirjaamista hankkeeseen. Kantajan väitettä, jonka mukaan komissio on esittänyt uuden moitteen verrattuna siihen, joka on esitetty hallinnollisen menettelyn yhteydessä, ei näin ollen voida hyväksyä.

159 Moitteen perusteltavuuden osalta on muistettava, että tukihakemuksessa esitetyssä kuvauksessa, joka koskee hankkeen toteuttamiseksi tarpeellista talousarviota, kantaja on ilmoittanut 97 000 ecun summan "täydellistä kiinteää kasteluverkostoa" varten. Perinteisen verkoston käyttämisestä ei sitä vastoin pitänyt aiheutua mitään kustannuksia.

160 Hankkeessa kuitenkin suunniteltiin, että Endovena-hankkeen tuloksia vertailtaisiin perinteisten menetelmien tuloksiin ja että tiettyjä hankkeessa käytettyjä lohkoja viljeltäisiin perinteisellä tavalla. Näiden lohkojen osalta oli näin ollen tarpeen käyttää perinteistä verkostoa hankkeen yhteydessä.

161 Näin ollen näyttää perustellulta kirjata hankkeeseen perinteisen verkoston poistot niiden lohkojen osalta, joita hankkeen yhteydessä viljeltiin perinteisesti ja käytettiin vertailutarkoituksessa. Näin ei sitä vastoin ole asia siltä osin kuin kyseisen verkoston poistosta on kirjattu hankkeeseen 30 prosentin kiinteä osuus. Kantajan yrityksen pinta-ala oli nimittäin 81 hehtaaria, joista 24 hehtaaria käytettiin hankkeessa. Näistä 24 hehtaarista 10,5 hehtaaria oli tarkoitus viljellä Endovena-tekniikalla. Näin ollen perinteisen kasteluverkoston kirjaaminen voitiin

perustella ainoastaan 13,5 hehtaarin — toisin sanoen noin 17 prosenttia yrityksen pinta-alasta muodostavan osuuden — osalta.

162 Kantaja ei ole osoittanut, että hankkeessa kyseessä olevien eri lohkojen mahdollisella välimatkalla voitiin perustella se, että suurempi osuus perinteisen kasteluverkoston kustannuksista kirjataan hankkeeseen. Kyseistä verkostoa voitiin nimittäin käyttää myös perinteisillä viljelyksillä, joita oli normaaliin tuotantoon tarkoitetuilla muilla lohkoilla.

163 Kantaja ei siis ole esittänyt perusteluja, jotka voisivat kumota arvostelun, jonka mukaan hankkeeseen ei ollut perusteltua kirjata 30 prosentin kiinteää osuutta perinteisen kasteluverkoston poistoista.

164 Näin ollen kantaja on myös tältä osin kirjannut hankkeeseen kustannuksia, jotka ylittävät sen tosiasiassa aiheutuneiksi osoittamat kustannukset, mikä on asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa — sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — tarkoitettu sääntöjenvastaisuus.

i) Arvostelu, joka liittyy Biegolle tulonmenetyksen johdosta maksettuun vuosittaiseen korvaukseen

165 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen yhdeksännessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — maa-alue, jolla viljelykset on toteutettu, on Euroagrin omaisuutta ja se oli vuokrattu Biegolle. Vastikkeena maa-alueen käyttöön antamisesta Euroagri on

suorittanut Biegolle noin 300 000 000 liiran vuosittaisen korvauksen tulonmenetyksestä vuosien 1993 ja 1994 osalta. Mitään sopimusta tai laskelmaa, jossa perusteltaisiin Biegolle suoritetun vuosittaisen korvauksen määrä, ei ole esitetty. Lisäksi vuokrasopimus päättyi vuonna 1993.

— —"

— Asianosaisten lausumat

166 Kantaja korostaa, että Biegolle vuosien 1993 ja 1994 osalta suoritetun vuosittaisen korvauksen määrä, 300 miljoonaa Italian liiraa (ITL), oli perusteltu. Kantaja esittää jäljennöksen 31.12.1990 päivätystä maatilan vuokrasopimuksesta, jolla se on vuokrannut tilansa Biegolle. Komission toteamuksessa, jonka mukaan kyseinen sopimus päättyi vuonna 1993, ei oteta huomioon sitä, että Italian lainsäädännön mukaan tällaisten sopimusten vähimmäiskesto on 15 vuotta.

167 Fermon Procura della Repubblican nimeämä tekninen asiantuntija oli todennut kyseessä olevan korvauksen määrän asianmukaiseksi. Mitä tulee komission tältä osin suorittamiin laskelmiin, jotka perustuvat Biegon ja kantajan välillä sovittuun vuokraan, kantaja esittää, että Biegolle suoritetussa korvauksessa otettiin huomioon tulonmenetys, ja se korostaa sitä valtavaa hedelmämäärää, jonka kyseessä oleva 24 hehtaarin alue pystyi tuottamaan.

168 Komissio toteaa, että vuokrasopimus on esitetty myöhässä, koska esittäminen on tapahtunut riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen. Komissio korostaa, että

kyseisessä sopimuksessa oli vahvistettu koko kantajalle kuuluvan tilan vuokraksi 100 miljoonaa ITL vuodessa. Kyseinen määrä vastasi pääosin sitä 110 887 000 ITL:n määrää, joka käy ilmi asiantuntijatutkimuksesta, johon kantaja on vedonnut. Koska hanketta varten käytetyt pinta-alat vastasivat ainoastaan osaa tilasta, komissio arvioi, että Biegolle maksetun korvauksen ei näin ollen olisi pitänyt olla suurempi kuin 32,8 miljoonaa ITL. Vaikka korvaus olisi laskettu niiden tuottojen (noin 332 miljoonaa ITL vuodessa) perusteella, jotka Biegon maatalousyritys oli kantajan mukaan kirjannut vuosina 1991 ja 1992, Biegolle maksettavan vuosittaisen korvauksen ei olisi pitänyt olla suurempi kuin 98,4 miljoonaa ITL, koska ainoastaan 24 yrityksen 81 hehtaarista oli varattu hankkeeseen ja koska vain 10,5 hehtaaria oli viljelty Endovena-tekniikalla. Kantaja ei ole esittänyt mitään uskottavaa selitystä korvauksen määrälle.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

169 Aluksi on todettava, että Biegolle suoritetun korvauksen määrä ylittää 238 000 ecua ja toisin sanoen sen 119 000 ecun vuotuisen määrän, joka oli myöntämispäätöksessä varattu maanviljelijöille hankkeen aikana aiheutuvien tulonmenetysten tasaamiseksi suoritettaviin korvauksiin. Kyseessä oleva 300 miljoonan ITL:n vuotuinen korvaus nimittäin vastasi vuonna 1993 noin 169 000:ta ecua ja vuonna 1994 noin 157 000:ta ecua. Myöntämispäätöksessä olevilla luvuilla on joka tapauksessa hankkeen toteuttamiseksi välttämättömiä kustannuksia koskevan etukäteisarvion luonne, eivätkä ne osoita, että ilmoitetut määrät ovat tosiasiassa perusteltuja.

170 Riidanalaisessa päätöksessä tässä yhteydessä esitetty pääasiallinen arvostelu koskee sitä, ettei kantaja ole esittänyt todisteita tämän korvauksen laskennan

tueksi, ja erityisesti sitä, ettei mitään Biegon kanssa tehtyä sopimusta, joka koskee tilan osuuden käytettäväksi antamista ja sitä vastaavaa korvausta, ole esitetty.

171 Kantaja on tältä osin esittänyt kannekirjelmänsä liitteenä vuokrasopimuksen, jolla se on vuokrannut tilansa Biegolle 100 miljoonan ITL:n vuosivuokralla. Komissio on lisäksi esittänyt vastineensa liitteessä 7 laskun, jonka Biego on 12.1.1993 laatinut 600 miljoonan ITL:n määrälle korvauksena tulonmenetyksestä, joka on aiheutunut hankkeeseen kuuluvilta 24 hehtaarilta korjattujen hedelmien antamisesta kantajan käyttöön.

172 Kumpikaan näistä kahdesta asiakirjasta ei mahdollista sen arvioimista, oliko kyseinen korvaus perusteltu. Kantaja ei yhtäältä ole esittänyt mitään konkreettista näyttöä, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että 300 miljoonan ITL:n vuosittainen tuotto vastaisi normaalia voittoa, jonka maanviljelijä voisi saada kyseessä olevalta 24 hehtaarin alueelta. Toisaalta kantaja ei ole esittänyt Biegon kanssa tehtyä sopimusta, josta olisi voinut käydä ilmi kyseisen korvauksen laskentatapa ja mahdollinen perustelu.

173 Biegon laatima lasku voidaan tosin ymmärtää siten, että hän oli sopinut kantajan kanssa 300 miljoonan kiinteästä vuosikorvauksesta. Vaikka oletettaisiin asian olevan näin, tällainen sopimusehto ei kuitenkaan riittäisi osoittamaan, että näin vahvistettu määrä oli perusteltu niiden voittojen kannalta, jotka Biego on voinut tosiasiassa menettää antaessaan alueen hankkeen käyttöön. Tällainen perustelu oli sitäkin tarpeellisempi tässä tapauksessa, kun Biegon ja kantajan väliset yhteydet voivat synnyttää epäilyksiä siitä, vastasiko korvauksen suorittamisen perusteena olleiden ehtojen sisältö sitä sisältöä, joka olisi voinut olla normaaleissa markkinaolosuhteissa tehdyllä vertailukelpoisella sopimuksella, ja kun korvauksen määrä lisäksi oli erittäin korkea verrattuna vuokraan, jota voitiin pitää asianmukaisena kyseisellä alueella sen teknisen asiantuntijatutkimuksen mukaan, johon kantaja on vedonnut ja joka on esitetty sen kannekirjelmän liitteenä.

174 Lopuksi kyseisessä asiantuntijatutkimuksessa rajoitutaan kantajan tilan asianmukaisen vuokran arviointiin eikä siihen sisälly mitään tietoa, joka mahdollistaisi tulonmenetystä koskevan asianmukaisen korvauksen arvioinnin.

175 Kun kantaja on kirjannut hankkeeseen 600 miljoonan ITL:n määrän Biegolle maksettuina korvauksina esittämättä perusteluja tämän korvauksen määrälle, se on näin ollen laiminlyönyt taloudellisten tukien hakijoihin ja saajiin kohdistuvaa tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuutta, mitä on pidettävä asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa — sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — tarkoitettuna sääntöjenvastaisuutena.

j) Tiedotus- ja levitystoimien toteuttamatta jättäminen

176 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen kymmenennessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — päätöksessä suunniteltuja tiedotus- ja levitystoimia, erityisesti 'hankkeessa kyseessä olevan tietotaidon levittämiseen tarkoitettujen audiovisuaalisen aineiston' ja 'tiedotus- ja levitysstrategiaa varten tarkoitetun kirjallisen ja audiovisuaalisen aineiston' toteuttamista ja tuottamista, ei ole toteutettu;

— —"

— Asianosaisten lausumat

177 Kantaja ei kiistä, ettei tulosten levitystä koskevaa hankkeen viimeistä vaihetta ole täysin toteutettu. Se arvioi kuitenkin, ettei sitä voida arvostella tästä syystä. Yhtäältä hankkeen lopulliset negatiiviset tulokset perustelivat kantajan mukaan sen, ettei kantaja ole siirtynyt levitysvaiheeseen, joka on ainoastaan myöhäisempi ja mahdollinen tavoite verrattuna niihin tavoitteisiin, jotka ovat ehdottomasti koskeneet tuotantoa. Toisaalta se korostaa, ettei se ole pyytänyt tämän toimintavaiheen rahoittamista ja ettei komissio ole pyrkinyt saamaan tietoonsa syytä, jonka takia kantaja ei ole pyytänyt tuen loppuosan maksamista. Näissä olosuhteissa komission toiminta on vakuuttanut kantajan siitä, ettei sen tarvitse ryhtyä viimeiseen vaiheeseen. Kokeilun menetelmän ja tulosten levitystoimintaa on joka tapauksessa suoritettu.

178 Komissio arvioi, että hankkeen negatiiviset tulokset eivät anna kantajalle oikeutta muuttaa sitä merkittävästi ilman mitään edeltävää tiedonantoa komissiolle. Komissio väittää, että sen väitetty passiivisuus johtui yksinomaan siitä, että se odotti kantajan lähettävän loppukertomuksen, joka on saapunut komissiolle vasta vuonna 1997 suoritetun tarkastuksen jälkeen, ja että näin ollen komission toiminta ei ole voinut synnyttää minkäänlaista luottamusta siihen, että se olisi hyväksynyt — edes hiljaisesti — kantajan päätöksen olla toteuttamatta hankkeen viimeistä vaihetta.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

179 Mitä tulee kantajan väitteeseen, jonka mukaan sillä ei ollut velvollisuutta toteuttaa tiedotusta ja levitystä koskevaa vaihetta, on myönnettävä, ettei kyseisen vaiheen toteuttaminen ollut kovin järkevää, kun "esittelyä" koskeva vaihe oli epäonnistunut. Hankkeen yhden vaiheen peruuttaminen on kuitenkin hankkee-

seen kohdistuva huomattava muutos. Tältä osin asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdasta — sekä sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan että sellaisena kuin se on muutettuna — käy selvästi ilmi, että tällaiset muutokset voivat johtaa tuen vähentämiseen tai peruuttamiseen, jos komission hyväksyntää ei ole pyydetty.

180 Tältä osin ei ole merkitystä sillä tosiseikalla, ettei kantaja ole pyytänyt viimeisen tukierän maksamista. Sen hakemuksen hyväksyntä on nimittäin koskenut hanketta kokonaisuudessaan, eikä kantaja voi yksipuolisesti päättää toteuttaa ainoastaan osaa hankkeesta, vaikka se luopuisi samalla osasta rahoitusta.

181 Kantajan väitettä, jonka mukaan komission toiminta ja kantajan hankkeeseen kohdistuvan asetuksen N:o 4253/88 25 artiklan mukaisen seurannan puuttuminen ovat synnyttäneet kantajalle perustellun luottamuksen siihen, ettei hankkeen viimeisen vaiheen toteuttaminen enää ollut tarpeen, ei myöskään voida hyväksyä. Tältä osin on erityisesti muistettava, että kantaja on 14.5.1996 päivätyllä kirjeellä ilmoittanut komissiolle hanketta koskevien kertomusten lähettämisestä ilman, että se olisi esittänyt vähäisintäkään mainintaa siitä, että hanke oli epäonnistunut ja ettei viimeistä vaihetta toteutettaisi. Kyseisessä kirjeessä mainitut kertomukset on kuitenkin lähetetty komissiolle vasta vuonna 1997 suoritetun tarkastuksen jälkeen. Näin ollen kantajalla ei ollut mitään syytä katsoa saaneensa komission hyväksyntää hankkeen yksipuoliselle muutokselle.

182 Näin ollen kantaja ei ole kumonnut riidanalaisessa päätöksessä esitettyä toteamusta, jonka mukaan kantaja oli komission hyväksyntää pyytämättä tehnyt huomattavan muutoksen hankkeeseen.

k) Arvostelu, joka koskee sitä, että Biego on väärentänyt kaksi allekirjoitusta

183 Riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen viimeisessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

"— — Forlenza, Euroagrin hallinnosta vastaava henkilö, on allekirjoittanut 26.3.1994 ja 11.7.1994 päivätyt komissiolle lähetetyt kirjeet. Biego on kirjallisesti myöntänyt väärentäneensä kyseisen allekirjoituksen;

— —"

— Asianosaisten lausumat

184 Kantaja ei kiistä, että Biego oli väärentänyt tuohon aikaan kantajan hallinnosta vastaavan henkilönä toimineen puolisonsa allekirjoituksen kahteen komissiolle osoitettuun kirjeeseen. Se kuitenkin kiistää, että kyseessä olisi sääntöjenvastaisuus, koska Biegolla oli yleisvaltuutuksen nojalla toimivalta allekirjoittaa kaikki kantajaan liittyvät asiakirjat puolisonsa nimissä.

185 Komissio huomauttaa, että allekirjoitusten väärentäminen on moitittavaa toimintaa. Komissio on sitä mieltä, että mainittu toiminta on tuensaajille kuuluvan lojaalisuusvelvollisuuden vastaista.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

186 Yhteisön tuen saaja voi valtuuttaa muun henkilön edustamaan itseään suhteissaan komission kanssa, koska nimenomaiset säännökset, joissa tämä kiellettäisiin, puuttuvat. Hankkeen säännönmukaisen kulun varmistamiseksi on kuitenkin tärkeää, että kaikki edustaminen tehdään läpinäkyvästi ja erityisesti että valtuutetun henkilöllisyys on oikein ilmoitettu, jotta toimielin voi — katsoessaan sen tarpeelliseksi — pyytää valtuutettua osoittamaan, että sillä on asianmukainen oikeus suorittaa kyseessä oleva toimi tuensaajan nimissä. Jos edustamista ei nimittäin tehdä läpinäkyvästi, edustajan suorittamien toimien pätevyyden osalta voi myöhemmin nousta esiin epäilyksiä, mikä voi vaarantaa kyseessä olevan hankkeen asianmukaisen päätökseen saattamisen.

187 Se, että valtuutettu käyttää tuensaajan laillisen edustajan väärennettyä allekirjoitusta, on ristiriidassa tuensaajan ja komission välisiä suhteita koskevan läpinäkyvyysvaatimuksen kanssa, koska se saattaa johtaa komissiota harhaan siltä osin kuin on kyse tarpeellisuudesta pyytää valtuutettua esittämään selvitys toimivallastaan. Tältä osin ei ole merkityksellistä tietää, oliko edustajalla valtuutus hänen suorittaessaan toimen tuensaajan nimissä vai ei, koska edustuksesta sellaisenaan ei ole ilmoitettu komissiolle. Siltä osin kuin komissiolla ei ole selvitystä tuensaajan nimissä toimineen henkilön edustustoimivallasta, tuensaaja voi nimittäin varata itselleen oikeuden myöhemmin hyväksyä tai hylätä edustajansa suorittamien toimien sisällön. Toiminta, joka voi luoda tällaista oikeudellista epävarmuutta, ei sovi periaatteessa yhteen tuensaajalle kuuluvan tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuuden kanssa.

188 Tällaisen toiminnan seurausten osalta on kuitenkin tarpeellista ottaa huomioon, että sääntöjenvastaisuuden johdosta tapahtuvalla tuen peruuttamisella on seuraamuksen luonne siltä osin kuin se johtaa sellaisen summan palauttamiseen,

joka ylittää kyseisen sääntöjenvastaisuuden johdosta lainvastaisesti saadun summan (ks. edellä 37 kohta). Seuraamus voidaan näin ollen määrätä vain siinä tapauksessa, että sillä on selvä ja yksiselitteinen oikeudellinen perusta (asia 117/83, Könecke, tuomio 25.9.1984, Kok. 1984, s. 3291, 11 kohta ja asia C-172/89, Vandemoortele v. komissio, tuomio 12.12.1990, Kok. 1990, s. I-4677, 9 kohta).

189 Vaikka on selvää, että sellaisten tietojen esittäminen, jotka voivat johtaa komissiota harhaan tuen myöntämisedellytysten, hankkeen asianmukaisen toteuttamisen tai tätä varten tarpeellisten kustannusten osalta, on asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sääntöjenvastaisuus, ei kuitenkaan ole yhtä selvää, että tuensaajan velvollisuuksia on rikottu sellaisessa tapauksessa, jossa sen asiamies käyttää väärennettyä allekirjoitusta, kun on kuitenkin olemassa valtuutus tai kun kyseessä oleva toimi on vahvistettu niin, ettei tällä teolla ole voinut olla vaikutusta tuen myöntämiseen, hankkeen kulkuun ja suoritettuihin määriin.

190 Näissä olosuhteissa ei ole riittävän selvää ja yksiselitteistä oikeudellista perustaa katsoa sääntöjenvastaisuudeksi sitä, että Biego on allekirjoittanut kaksi kirjettä Forlenzan nimellä. Näin ollen tähän seikkaan ei voida tässä tapauksessa pätevästi nojautua tuen peruuttamiseksi (ks. suhteellisuusperiaatteen avulla perustellun samanlaisen lopputuloksen osalta edellä 41 kohdassa mainittu asia Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomion 65 ja 66 kohta).

3. Neljättä kanneperustetta koskeva johtopäätös

191 Edellä esitetystä tarkastelusta käy ilmi, ettei kahteen niistä seikoista, joista kantajaa on arvosteltu riidanalaisessa päätöksessä, voida nojautua asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan soveltamiseksi. Kyseessä on yhtäältä riidanalaisen päätöksen kahdeksannen perustelukappaleen neljännessä luetelmakohdassa esitetty arvostelu, joka koskee sitä, etteivät teknisten ja tieteellisten

suosittelijoiden luettelossa mainitut henkilöt ole osallistuneet hankkeen toteutukseen, ja toisaalta kyseisen perustelukappaleen viimeisessä luetelmakohdassa esitetty arvostelu, joka koskee sitä, että Biego on väärentänyt Forlenzan allekirjoituksen kahteen komissiolle osoitettuun kirjeeseen.

192 Sitä vastoin yhdeksää niistä yhdestätoista seikasta, joista kantajaa on arvosteltu riidanalaisessa päätöksessä, on perustellusti pidetty sääntöjenvastaisuuksina tai huomattavina muutoksina hankkeeseen. Riidanalaisessa päätöksessä on siten tuotu esiin yhteisön tuen saajalle kuuluvan tiedonanto- ja lojaalisuusvelvollisuuden vakavia laiminlyöntejä, joita olivat erityisesti virheellisten tietojen ilmoittaminen tukihakemuksessa ja tiettyjen todellisuudessa aiheutuneita kustannuksia suurempien kustannusten kirjaaminen hankkeeseen. Kyseiset sääntöjenvastaisuudet ovat täysin riittäviä, jotta voidaan — suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskevan kanneperusteen tutkimista koskevalla varauksella — katsoa, että asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa asetetut tuen peruuttamisen edellytykset ovat tässä tapauksessa täyttyneet, ja tehdä johtopäätös, että komissio ei voinut kohtuullisesti päättää muuta kuin koko tuen peruuttamisesta. Edellisessä kohdassa tarkoitetuilla kahdella muulla arvostellulla seikalla on nimittäin tällaisiin sääntöjenvastaisuuksiin verrattuna pieni merkitys, ja sillä, ettei niitä voida ottaa huomioon, ei voida muuttaa niiden sääntöjenvastaisuuksien vakavuudesta tehtyä arviota, jotka komissio on perustellusti todennut.

193 Tästä seuraa, ettei se tosiseikka, että neljäs kanneperuste on osittain perusteltu, voi johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen.

F *Viides kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista*

1. Asianosaisten lausumat

194 Tämän kanneperusteen tueksi kantaja painottaa sitä seikkaa, etteivät laiminlyönnit, joista sitä arvostellaan, merkitse tuen myöntämisedellytysten täyttämättä

jättämistä, koska ainoastaan tietotaidon levitys- ja jakeluvaihetta ei ole saatettu päätökseen. Se tosiseikka, ettei komissio ole esittänyt kyseistä vaihetta koskevaa nimenomaista pyyntöä, on synnyttänyt kantajalle uskomuksen, ettei tämä vaihe ole välttämätön. Kantaja korostaa, että sille aiheutuneet kustannukset ovat osoittautuneet huomattavasti suuremmiksi tai vähintäänkin oikeasuhteisiksi rahoitukseen nähden. Kantajan mukaan koko tuen peruuttaminen on suhteetonta asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan tavoitteeseen nähden, koska se aiheuttaa tuensaajalle vakavampaa vahinkoa kuin mikä on välttämätöntä

195 Komissio katsoo, että tuen peruuttaminen oli täysin perusteltua, kun otetaan huomioon sääntöjenvastaisuuksien määrä ja vakavuus.

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

196 Suhteellisuusperiaatteen mukaan yhteisön toimielinten säädöksillä, päätöksillä ja muilla toimenpiteillä ei saa ylittää niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista niillä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi ja tähän soveltuvaa (edellä 82 kohdassa mainittu asia Conserve Italia v. komissio, tuomion 101 kohta).

197 Erityisesti on todettava, ottaen huomioon kyseinen periaate, että niiden velvoitteiden täyttämättä jättämisestä, joiden noudattamisella on keskeinen merkitys yhteisön oikeuden järjestelmän moitteettomalle toiminnalle, voidaan määrätä seuraamukseksi yhteisön lainsäädännön perusteella myönnettävän oikeuden, kuten oikeuden taloudelliseen tukeen, menettäminen (asia C-104/94, Cereol Italia, tuomio 12.10.1995, Kok. 1995, s. I-2983, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; edellä 82 kohdassa mainittu asia Conserve Italia v. komissio, tuomion 103 kohta ja asia T-143/99, Hortiplant v. komissio, tuomio 14.6.2001, Kok. 2001, s. II-1665, 118 kohta).

198 Kuten neljännen kanneperusteen tutkinnasta käy ilmi, komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä perustellusti, että kantaja oli esittänyt virheellisiä tietoja tukihakemuksensa yhteydessä, että se oli tehnyt useita vakavia sääntöjenvastaisuuksia ja että se oli tehnyt huomattavia muutoksia hankkeeseen ilmoittamatta niistä komissiolle. Kyseiset kantajalle tuensaajana kuuluvien velvollisuuksien rikkomiset ovat johtaneet komission harhaan sellaisten seikkojen osalta, jotka ovat merkittäviä arvioitaessa, onko hanke tuen myöntämisen arvoinen (ks. edellä 112 kohta), ja niistä on käynyt ilmi, ettei hanketta ole toteutettu siten kuin hakemuksessa oli suunniteltu. Näissä olosuhteissa ja otettaessa huomioon erityisesti tiettyjen todellisuudessa aiheutuneita suurempien kustannusten kirjaaminen hankkeeseen komissio on voinut kohtuullisesti katsoa, että mikä tahansa muu seuraamus kuin tuen täydellinen peruuttaminen ja EMOTR:n maksamien summien palauttaminen saattaisi kannustaa petokseen (ks. vastaavasti edellä 82 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Industrias Pesqueras Campos ym. v. komissio, tuomion 163 kohta; edellä 57 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Vela ja Tecnagrind v. komissio, tuomion 402 kohta ja edellä 41 kohdassa mainittu asia Comunità montana della Valnerina v. komissio, tuomion 149 kohta).

199 Näin ollen viides kanneperuste ei ole perusteltu.

II *Toissijainen vaatimus*

200 Vaatimukset, jotka koskevat palautettavaksi vaaditun tuen määrän vähentämistä, on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä ei kumoamiskanteen yhteydessä ole riidanalaisen päätöksen korvaaminen toisella päätöksellä tai kyseisen päätöksen muuttaminen (edellä 37 kohdassa mainittu asia Sgaravatti Mediterranea v. komissio, tuomion 141 kohta).

III *Asiakirjan poistamista koskeva vaatimus*

201 Kantaja on sitä mieltä, että komission vastineensa liitteessä 6 esittämä asiakirja on poistettava asiakirja-aineistosta, koska tiettyjen kohtien jättäminen pois ensim-

mäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetystä jäljennöksestä on ristiriidassa työjärjestyksen 43 artiklan 5 kohdan kanssa. Lisäksi kyseistä asiakirjaa ei ole päivätty. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei kuitenkaan ole nojautunut kyseiseen asiakirjaan nyt käsiteltävää asiaa ratkaistessaan, lausunnon antaminen kantajan vaatimuksesta raukeaa (ks. vastaavasti asia T-142/97, Branco v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3567, 116 ja 117 kohta ja yhdistetyt asiat T-44/01, T-119/01 ja T-126/01, Vieira ym. v. komissio, tuomio 3.4.2003, 223 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

IV *Selvittämistoimet*

202 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asian selvittämistoimina

— määräisi komission esittämään kaikki Endovena-hanketta koskevat kantajan lähettämät kertomukset ja liiteasiakirjat

— määräisi Franco Passamontin, Paolo Manocchin ja Cinzia Mancinin kuulemisesta todistajina niiden seikkojen osalta, jotka on kuvattu asian tosiseikkojen esittelyssä

— määräisi Biegon saapumaan henkilökohtaisesti asian käsittelyyn

— määräisi teknisen asiantuntijatutkimuksen ja/tai paikan päällä tehtävän tarkastuksen suorittamisesta.

203 Kantaja on istunnossa esittänyt, että UCLAFin suorittaman tarkastuksen tulosten ja Italian yleisen syyttäjän tekemien tutkimusten tulosten välillä on ristiriitaisuuksia. Tästä syystä kantaja on pysynyt vaatimuksessaan, joka koskee selvittämistoimia erityisesti katselmuksen ja asiantuntijalausunnon avulla.

204 Kantaja ei ole edellä tutkittujen kanneperusteiden yhteydessä täsmentänyt niitä komission riidanalaisessa päätöksessä huomioon ottamista tosiseikoista poikkeavia konkreettisia tosiseikkoja, joilla voitaisiin kumota kyseisen päätöksen perusteena olevat johtopäätökset ja jotka se aikoisi näyttää toteen pyydettyjen selvittämistoimien avulla.

205 Näin ollen kyseisiä toimenpiteitä ei ole tarpeen määrätä.

Oikeudenkäyntikulut

206 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja sen kanneperusteet on pääosin hylätty, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mukaan luettuna välitoimimenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, koska vastaaja on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien.**

Forwood Pirrung Meij

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä tammikuuta 2004.

H. Jung J. Pirrung

kirjaaja jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 375

Asiaa koskevat tosiseikat ..... II - 380

I Hakemus yhteisön tuen myöntämiseksi Endovena-hankkeelle ..... II - 380

II Yhteisön tuen myöntäminen ja hankkeen kulku ..... II - 381

III Vuoden 1997 heinäkuussa paikalla suoritetut tarkastukset ..... II - 383

IV Hallinnollinen menettely ..... II - 383

V Riidanalainen päätös ..... II - 385

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 385

Oikeudellinen arviointi ..... II - 387

I Ensisijainen vaatimus ..... II - 387

A Asetusten N:o 2052/88, N:o 4253/88 ja N:o 4256/88 eri versioiden sovellettavuus ..... II - 387

B Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee perustelujen puuttumista ja kontradiktorisen periaatteen loukkaamista ..... II - 389

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 389

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 390

C Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan rikkomista ..... II - 391

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 391

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 394

D Kolmas kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 4253/88 25 artiklan rikkomista ..... II - 398

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 398

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 399

E Neljäs kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä esitettyjä sääntöjenvastaisuuksia ei ole tapahtunut ..... II - 400

1. Yleistä ..... II - 400

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 400

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 402

2. Riidanalaisessa päätöksessä esitetyt eri sääntöjenvastaisuudet ..... II - 406

a) Arvostelu, joka koskee sitä, ettei Endovena-tekniikasta ole mitään aikaisempaa kokemusta ..... II - 406

— Asianosaisten lausumat ..... II - 407

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 408

b) Arvostelu, joka koskee tukihakemuksessa mainittujen henkilöstöresurssien puuttumista ..... II - 411

— Asianosaisten lausumat ..... II - 412

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 412

c) Arvostelu, joka koskee sitä, ettei l'Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura ole osallistunut hankkeeseen ..... II - 414

— Asianosaisten lausumat ..... II - 414

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 415

d) Arvostelu, jonka mukaan kukaan teknisten ja tieteellisten suosittelijoiden luettelossa mainituista henkilöistä ei ole osallistunut hankkeen toteuttamiseen ..... II - 417

— Asianosaisten lausumat ..... II - 417

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 418

e) Työkustannuksia koskeva arvostelu ..... II - 418

— Asianosaisten lausumat ..... II - 419

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 419

f) Arvostelu, joka koskee sitä, että osuus hallin ja jäähdytysyksiköiden poistoista on kirjattu hankkeen kustannuksiin ..... II - 421

— Asianosaisten lausumat ..... II - 421

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 422

g) Arvostelu, joka koskee sitä, että osuus maatalouskoneiden poistoista on kirjattu hankkeen kustannuksiin ..... II - 423

— Asianosaisten lausumat ..... II - 424

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 424

h) Arvostelu, joka koskee sitä, että osuus perinteisen kasteluverkoston poistoista on kirjattu hankkeeseen ..... II - 425

— Asianosaisten lausumat ..... II - 426

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 427

i) Arvostelu, joka liittyy Biegolle tulonmenetyksen johdosta maksettuun vuosittaiseen korvaukseen ..... II - 428

— Asianosaisten lausumat ..... II - 429

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 430

j) Tiedotus- ja levitystoimien toteuttamatta jättäminen ..... II - 432

— Asianosaisten lausumat ..... II - 433

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 433

k) Arvostelu, joka koskee sitä, että Biego on väärentänyt kaksi allekirjoitusta ..... II - 435

— Asianosaisten lausumat ..... II - 435

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . II - 436

3. Neljättä kanneperustetta koskeva johtopäätös ..... II - 437

F Viides kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista. II - 438

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 438

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 439

II Toissijainen vaatimus ..... II - 440

III Asiakirjan poistamista koskeva vaatimus ..... II - 440

IV Selvittämistoimet ..... II - 441

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 442